

Vad skall jag bli?

15 artiklar om kvinnliga yrken

utgivna av

Tidskriften ASTRÅ

Organ för Finlands Svenska Kvinnoförbund

HELSINGFORS 1933
J. Simelii Arvingars Boktryckeri AB.

Vad skall jag bli?

15 artiklar om kvinnliga yrken

utgivna av

Tidskriften ASTRÅ

Organ för Finlands Svenska Kvinnoförbund

Våra flickors yrkesval

Några synpunkter och råd

I denna tid, då konkurrensen på de flesta banor blir allt skarpare samtidigt som också kvinnorna i allt vidare utsträckning tvingas ut ur hemmen för att förtjäna icke bara sitt, men ofta även sina barns dagliga bröd blir det alltmer av nöden påkallat, att ungdomen icke blott ägnar yrkesvalets livsviktiga problem den största uppmärksamhet utan även bemödar sig om att lösa det på ett mera rationellt sätt än hittills i allmänhet varit fallet. Det är alltför ofta tillfälligheter, yttre förhållanden, ett kanske övergående hugskott som bestämmer det livsavgörande valet av levnadsbana. Särskilt gäller detta, tror jag, om flickorna. Hela deras inställning till yrkesvalet och senare även själva yrket är genomsnittligt farligt dilettantiskt. Den främsta orsaken härtill är säkert deras känsla att det endast är fråga om en provisorisk levnadsbana; den egentliga begynner för dem först med äktenskapet.

Detta är en olägenhet, som icke kan avhjälpas, ty de flesta kvinnors livsuppgift bör ligga inom hemmet, icke därför att deras plats i största allmänhet skulle vara i hemmet som den vanliga frasen lyder, då man vill tränga kvinnorna tillbaka från den allmänna arbetsmarknaden och varmed det förmodligen skall antydvas, att de bäst lämpa sig för hemarbetet — utan därför att kvinnans största uppgift är moderns hemskapande och uppfostrande, och den fordrar det mesta av såväl hennes krafter som hennes tid, medan barnen växa upp. Men även om det icke kan hjälpas, att den valda yrkesbanan för flertalet kvinnor blir tillfällig, borde det vara möjligt att uppfostra de unga flickorna till insikt om att detta icke får inverka på deras inställning till denna bana, såväl vid valet som vid utövningen av yrket. De böra förmås att ägna yrkesvalproblemet det mest ingående och allvarliga övervägande också av den orsaken, att de i många avseenden och på många områden äro handicapade av sitt kön, både på grund av gamla, men fortfarande livskraftiga fördomar och av sin egen läggning och tidiga träning, som gör dem mindre skickade att armbåga sig fram och att stå sig i den hårda konkurrensen på de områden, där männen förut varit allenahärskande. Den unga flickan måste därför icke blott välja rätt, men också utbilda sig med om möjligt ännu större omsorg än gossen för det yrke hon valt, ty som förhållandena ännu tills vidare gestalta sig, ställes det i regeln större krav på hennes arbetsprestationer än på mannens för att hon skall kunna avancera.

Och det måste hon vilja och kunna göra likaväl som sina manliga arbetskamrater. Just detta är ofta en svag punkt hos kvinnorna i yrkesarbetet — de sakna ambition, de nöja sig med underordnade, lågt betalade platser, utan att ens sträva till något bättre. Denna svaghet sammanhänger naturligtvis även med den provisoriska karaktär, deras yrke i deras egen innersta tanke har. Men de borde säga sig med kraft och övertygelse (vilket de i allmänhet icke göra, miss-tänker jag) att det är mycket möjligt att de komma

att få behålla sitt yrke hela livet igenom, antingen emedan de ej gifta sig (statistiken upplyser om att c. 20 %, således en femtedel av alla kvinnor förbli ogifta) eller emedan de även som gifta ej kunna räkna med att bli försörjda — ett fall som nuförtiden är synnerligen vanligt. Dessutom måste de i varje fall vara beredda att reda sig själva, om äktenskapet upplöses — genom skilsmässa eller död. Det är ett oförlåtligt låtsinne av en nutidsflicka att icke grundligt förbereda sig för ett yrke och sedermera med allvar och ambition ägna sig åt det under den tid — kortare eller längre, kanske hela livstiden — hon kommer att utöva det. Och må hon säga sig själv, att hennes studier såväl som hennes energi, flit och yrkesduglighet icke äro bortkastade, även om hon senare får en annan livsuppgift; det inflytande de haft på hennes karaktärsutveckling är av den största betydelse och kommer henne till godo i hennes nya verksamhet.

Hur ödesdigert kan det ej bli, om hon tanklöst tar första bästa plats, som erbjuder sig, i tanke att hon dock snart skall få lämna den för äktenskapet och hon så aldrig kommer att göra det. Kanske ett helt dyrbart liv förfuskat, därför att hon icke är på sin rätta plats eller arbetet icke är det rätta för henne.

Sin rätta plats, det rätta arbetet! — det får dock icke förstås så som skulle det för varje människa finnas endast *en* plats, *ett* arbete, för vilket hon alldeles särskilt är skapad och som är det enda som kunde tillfredsställa henne. Det är endast undantagen det förhåller sig så med. Det stora flertalet ha inga så utpräglade anlag och intressen, att de ej skulle låta sig anpassas efter flere olika yrkens krav. Dock icke alla — och i varje fall finns det i regeln en grupp yrken, som envar har större naturliga förutsättningar för än för andra. Det gäller därför för varje ungdom att i tid söka göra klart för sig vilken denna yrkesgrupp är, men för att hon eller han skall kunna göra det med någorlunda framgång behöver hon kuning hjälp och vägledning.

I andra länder bjudes ungdomen detta i större utsträckning än hos oss, där de mer eller mindre äro hänvisade till sig själva, välvisa föräldrars och släktingars råd samt — slumpen. I Oslo och Köpenhamn t.ex. finnas psykotekniska institut, vilka på olika sätt hjälpa ungdomen att komma underfund med sina speciella förutsättningar och ge dem upplysningar om de olika yrken, där de kunna ha möjlighet att göra sig väl gällande och därför även trivas. Föreståndaren för det danska institutet Poul Bahnsen har givit ut en liten bok kallad *Din framtid*, som senaste år utkom i svensk bearbetning. Han talar till de unga med den erfarna expertens auktoritet, och hans bok är ett värdefullt surrogat för den personliga och på psykotekniska hjälpmedel grundade yrkesrådgivning, vi ännu sakna här i Finland. I det följande skall några av de viktigaste synpunkter och råd som boken innehåller antydvas, huvudsakligen i förhopp-

ning att läsaren sålunda skall lockas att studera själva boken.

Yrkesvalets problem bör angripas från två sidor: de olika levnadsbanornas möjligheter och krav samt den ifrågavarande individens personliga utrustning vilken är en produkt av ärvda anlag, miljö, uppfostran, och skolbildning. En undersökning av levnadsbanorna bildar den naturliga utgångspunkten och är också betydligt lättare utförd än en undersökning av det egna jaget.

Till en början måste man skaffa sig en överblick över olika yrken, som stå till buds. Överallt har man för detta ändamål givit ut åtminstone broschyrer, där yrken uppräknas och korta upplysningar meddelas. I Finland saknas tills vidare ett sådant arbete — åtminstone på svenska (jag vet ej om det finns någonting i den vägen på finska). Den här föreliggande broschyren är ett första anspråklöst försök att avhjälpa denna brist. De i Sverige utkomna skrifterna, t. ex. *Arvid Pehrsons Gossarnas yrkesval* eller Fredrika Bremer-Förbundets häfte *Flickornas yrkesutbildning* kunna givetvis icke för oss ha samma värde, då ju de yttre förhållandena äro andra där än här, även om de kunna ge en del allmänna upplysningar om yrkets art.

Sedan man erhållit en överblick över alla eller de flesta tänkbara levnadsbanorna, blir nästa steg att utvälja den eller dem, som kunna komma ifråga och grundligare sätta sig in i dem. Det ligger närmast till hands att göra detta genom läsning, men tyvärr är det inte så lätt att få tag i lämpliga böcker. I Tyskland, England, Amerika och Frankrike har det utgivits bokserier, som mera ingående behandla olika yrken, men något motsvarande verk finns icke på svenska. Man får dock i Bahnsens bok (i den för svenska förhållanden anpassade bearbetningen) anvisning på enstaka böcker och uppsatser, behandlande olika yrken; bl. a. nämnes en finlandssvensk bok: *Läkareyrket och dess etik* av prof. Oker-Blom. I Sverige finnas dessutom en massa facktidsskrifter att tillgå — och naturligtvis också en del hos oss — som kunna ge inblickar i yrkets art och möjligheter. De utländska yrkesböckerna rekommenderas livligt åt dem som kan språk och Bahnsen tillägger: »Använd den fantasi du har för att klargöra för dig själv de mörka sidor ett yrke kan erbjuda — och följ den gyllene regeln att alltid läsa med kritik».

Andra sätt att komma på det klara med ett yrkes beskaffenhet är att tala med yrkesutövare på området och — där det är möjligt — själv pröva på yrket, innan man bestämmer sig för det. Det är ju en metod som har sina svårigheter och vådor, men har man råd till ett eller annat läroår, kan man på den vägen förvärva nyttiga erfarenheter och en mera säker uppfattning om vad man kan och vad man vill bli.

Bahnsen ger slutligen ett schema, innehållande de viktigaste frågor man bör söka få besvarade då man står inför valet av levnadsbana. Då det kan vara en god hjälp vid en planmässig undersökning av ett yrke meddelas det här.

Schema för studium av yrke.

1. Yrkets art?
2. Hur många människor i Finland tillhöra detta yrke?

3. Är det i jämförelse med andra yrken ett stort, medelstort eller litet yrke?

4. Hur bedöma människor som känna detta yrke utsikterna inom detsamma?

5. Vilken allmänbildning erfordras?

6. Vilken specialutbildning är behövlig och huru lång tid fordras för att ernå den?

7. Hur mycket kostar den?

8. I vilken tjänsteställning skall jag börja?

9. Vilka olika grader måste jag passera för att nå den högsta?

10. Vid vilken ålder (ungefär) bör jag vara i varje grad, och hur mycket kan jag vänta att förtjäna?

11. Fordras eget kapital vid starten eller senare?

12. Vilka anspråk ställer yrket i fråga på mig i kroppsligt hänseende, och i vad mån har jag förutsättningar att fylla dessa krav?

13. Erbjuder yrket någon fara ur hälsosynpunkt?

14. Vilka anspråk ställer yrket på mig i andligt hänseende och vilka förutsättningar (begåvning, karaktärsegenskaper) har jag för att uppfylla dessa krav?

15. Av vilken natur är arbetet ifråga? (Vilka arbetsprocesser skola utföras? Skall man arbeta med döda ting eller med människor? Är det inomhus- eller utomhusarbete? Är arbetstiden fast eller obestämd? Binder arbetet sina utövare inom landet eller ger det möjlighet även till utlandsvistelse? o. s. v.)

16. Vilka särskilda fördelar (sociala, fysiska, ekonomiska o. s. v.) äro förenade med yrket?

17. Vilka äro de ofördelaktiga sidorna av yrket?

I detta sammanhang rekommenderar Bahnsen varmt studiet av stora mäns eller kvinnors biografier. Det kan inte blott verka sporrande på ambitionen och bidra till att målet sättes högt, utan ett sådant studium, bedrivet med metod och eftertanke, kan även vara högst lärorikt. Framför allt naturligtvis genom den inblick i framgångens hemlighet man sålunda får; nyckeln till hemligheten visar sig nämligen alltid ligga i personliga egenskaper, ej i tur och tillfälligheter, och dessa egenskaper äro ofta av den art, att var och en i viss mån kan utveckla dem hos sig själva, om också ej i samma grad som de av naturen särskilt väl utrustade.

Något som man också kan utveckla hos sig vida utöver vad man i allmänhet tror är intresset för ett visst yrke, som man av en eller annan orsak valt. Många ungdomar sucka för förtvivlan: »Om jag bara visste vad jag intresserar mig för», eller »Jag intresserar mig för så mycket att jag inte vet vad jag skall välja». I båda fallen gäller det att målmedvetet söka uppodla ett eller annat intresse hos sig; det är alls inte så omöjligt som mången inbillar sig. Men först gäller det att söka komma underfund med sig själv så pass, att man har en aning om i vilken riktning ens naturliga anlag och böjelser gå. Också i detta hänseende ger Bahnsen en mängd goda råd, men de äro svåra att i korthet referera och skulle utförligt återgivna ta för mycket plats i anspråk. Jag vill endast ge några antydningar.

Det är viktigt att få en viss klarhet om sin begåvning, sina karaktärsegenskaper och intressen. Bahnsen förordar ifyllandet av ett schema, där man söker betygsätta sin egen skicklighet i och sitt intresse för undervisningsämnen i skolan, samtidigt som man ställer till sig frågor av denna art: Hade jag lätt att

lära mig något nytt? Fick jag lov att lära mig det mekaniskt eller lärde jag mig det huvudsakligen med hjälp av förståndet? Uppfattade jag snabbt det väsentliga i en sak eller ej? Hörde jag till dem som kunde besvara lärarnas frågor? Gjorde jag själv frågor?

Sedan bör man söka placera in sin begåvning på dess plats på en s.k. intelligenskurva, som anger fem olika grader av begåvning — börjande från de absolut undermåliga och slutande med genierna. Genom att först placera några av sina jämnåriga och sedan jämföra sig själv med dem kan man lättast finna sin plats. Av resultatet kan vissa slutsatser dragas, t.ex. om det är skäl att välja yrken, som »barrikaderas» av examina.

Att komma underfund med sina karaktärsegenskaper är för de unga kanske ännu svårare än att klargöra för sig graden och arten av sin intelligens, detta främst därför att dessa ännu befinna sig på ett så utvecklade stadium. Betydelsefullare är då att tänka sig in i vilka egenskaper som äro särskilt nödvändiga för att man skall vinna framgång inom ett yrke och att så medvetet söka hos sig utveckla dem. Detta är besvärligt, men icke omöjligt, såsom mången av bekvämlighetsskäl intalar sig. Särskilt viktigt är att utveckla förmågan av självbehärskning, vari man aldrig kan komma nog långt, samt förmågan både att hävda sig själv och att underordna sig — varav man behöver en lagom portion för att reda sig väl i livet.

I fråga om temperamentet eller sinnelaget, som det är svårare att på något sätt förändra, kan det vara betydelsefullt för ens yrkesval att ge akt på sin egen naturliga inställning till medmänniskorna, om den är mera individualistisk eller social, d. v. s. om man trivs bäst för sig själv eller om man alltid vill ha människor omkring sig. Den förra sorten passar bäst för ett yrke där man arbetar med saker; maski-

ner, kemikalier, böcker, bläck och penna, siffror, ritningar etc. Han kan möjligen bli en skicklig advokat, präst, tandläkare eller expedit, men det kostar honom en ständig självövertvinnelse att nödgas oabrutet ha att göra med människor. Och agitator, försäkringsagent, journalist eller riksdagsman blir han sällan, säger Bahnsen.

Då man slutligen kommer till frågan om sina intressen, bör man noga hålla i minnet det som redan tidigare påpekats, att ett medfött starkt intresse för ett alldeles bestämt arbete är ganska sällsynt, medan man däremot i de flesta fall har möjlighet att intressera sig för en hel mängd olika arbetsområden. Det synes överhuvudtaget förhålla sig så med de flesta av våra intressen att de icke äro medfödda utan ha uppstått som en följd av våra erfarenheter, och därför är det också möjligt att förvärva sig nya intressen. Detta sker först och främst genom att skaffa sig kunskaper på det område, där det gäller att hos sig framodla ett intresse: ju mera man vet om en sak, ju mer man fördjupar sig i ett ämne desto mera växer ens intresse för denna sak, detta ämne. Det är väl en erfarenhet som litet var har gjort. Varje arbete med inneboende utvecklingsmöjligheter kan avvinnas intresse, om man nalkas det på det rätta sättet; att så många människor finna sitt arbete tråkigt beror i de flesta fall mera på dem själva än på arbetet. En förutsättning att den ovan nämnda »intressets lag», som Bahnsen kallar det, skall vara verksam är dock, att man icke helt saknar naturlig fallenhet för det yrke man valt.

Har man omsorgsfullt genomtänkt sitt yrkesval och planlagt sin framtid och förstår man så att energiskt och målmedvetet framarbete ett allt starkare intresse för sitt arbete, då kan man med visshet hoppas att bli delaktig av den kanske renaste och mest varaktiga glädje livet har att skänka: arbetsglädjen.

Ingrid af Schultén.

För i efterföljande artiklar eventuellt förekommande oriktigheter, utslutningar och förbiseenden av något slag reservera vi oss, när det visat sig utomordentligt svårt att erhålla fullt exakta uppgifter och siffror, och förhållandena dessutom kunna förändra sig från dag till dag.

ASTRAS REDAKTION.

Astras Yrkesartikel N:o 1

Kontorsbanan

I motsats till de flesta andra yrken, fordrar kontorsbanan inga särskilda anlag — vilken medelmåttig flicka som helst kan bli kontorist. För yrket som sådant är det helt säkert en mycket stor nackdel, ty det har som en direkt följd att allt flera flickor, som sakna intresse eller möjligheter för specialutbildning i brist på bättre slå sig på den anspråkslösa och föga krävande kontorsbanan. Och följden av detta har återigen blivit en oerhörd överbefolkning. För närvarande är det omöjligt för en nybörjare i arbetet att få tjänst — det är de äldre och vältränade kontoristerna som komma i första hand och tyvärr finns det just nu en stor mängd arbetslösa sådana.

I avseende å utbildning kunna kontoristerna uppdelas i följande fem kategorier:

- Kat. I. Flickor i besittning av *endast* folk- eller mellanskolebildning.
- » II. Flickor som genomgått folk- och därefter handelsskola.
- » III. Flickor som genomgått mellanskola och därefter handelsinstitutet.
- » IV. Flickor som tagit studentex. och därefter genomgått handelshögskolan.
- » V. Flickor som gått 7—8 klasser i högre läroverk och därefter tagit kurser i div. ämnen, s. s. språk, stenografi, maskinskrivning, bokföring m. m.

Kategori I är givetvis den sämst lottade. För folkskoleflickorna blir det bara att börja som springflickor och mellanskoleflickorna kunna i bästa fall få ett mycket enkelt kontorsarbete som småningom leder upp till något bättre. För vardera grupperna går det mycket långsamt framåt och det dröjer år, innan man kan påräkna en dräglig lön.

Kategori II kan inte heller rekommenderas, ty den leder sällan till välavlönade platser, man stannar ohjälpligt bland medelmåttorna, med en lön på 700—900 mark. Kursen vid Helsingfors Handelsskola omfattar två år med en terminsavgift på Fmk. 500:— per termin, *summa Fmk. 2030:—* inkl. inskrivningsavgift. Fordringar: Fyllda 15 år och besittning av folkskole- eller motsvarande kunskaper.

Kategori III är, åtminstone för flickor, den bästa utbildningen och den som leder till de bäst avlönade tjänsterna, varierande mellan 1000:— och 2000:— per månad. Kursen i Handelsinstitutet är tvåårig och terminsavgiften utgör Fmk. 500:— plus 100:— i inskrivningsavgift, *summa Fmk. 2100:—*. Fordringar: mellanskole- eller motsvarande kunskaper.

Kategori IV är i allmänhet inte att rekommendera för flickor. Utrustad med studentexamen och handelshögskolebetyg kommer man ut i livet med rätt stora fordringar och tar ogärna en anspråkslös praktikantplats med 700 å 900 mark i månaden. Tyvärr är det dock så, att också handelshögskole-eleverna måste börja sin bana som elever, ty praktiken är och

förblir oundgänglig på detta område. En nackdel är också att skolan utbildar sina elever för ledande platser, men då sådana tillsvidare erbjudas endast män, har en flicka sällan nytta av sina kunskaper. Kursen vid högskolan är tvåårig och terminsavgiften utgör Fmk. 700:— plus inskrivningsavg. Fmk. 100:—, *summa Fmk. 2900:—*. Fordringar: studentexamen.

Kategori V är ifråga om framtidsutsikter närmast jämförbar med kat. III. För närvarande råder det en viss brist på verkligt skickliga svenska—finska stenografer och dessa betalas jämförelsevis bra — lönen varierar mellan 1200:— och 2000:— mark, någongång t. o. m. mera. När man slutat skolan, gäller det att först och främst taga en kurs i maskinskrivning och därefter några specialkurser, t. ex. språk och stenografi för den som har lite anlag för sådant, eller bokföring, om man har lätt för räkning. De två olika grupperna kombineras ogärna, ty det är bättre att vara verkligt skicklig på ett område, än att kunna bara litet av varje. När man genomgått sina kurser, får man liksom de andra kategorierna praktisera något år och sedan kan man påräkna en rätt god för tjänst som stenograf eller bokförerska.

Banktjänster ha alltid varit mycket eftersökta, men även de äro för närvarande nästan omöjliga att få. Vanligen får man börja som sommarvikarie med 800:— 1000:— mark i mån. och sedan går det småningom uppåt till c:a 2000:—, kassörskor något högre.

Allt detta gäller naturligtvis endast under förutsättning att man verkligen lyckas få tjänst. Men för närvarande kan det mycket lätt hända att man får gå ett par år alldeles utan arbete och alla som känna till denna bana, avråda på det bestämdaste unga flickor att slå sig på den.

Affärsbiträden utbildas t. ex. i *Helsingfors Handelsbiträdesskola*. De stora affärererna, s. s. Varuboden, Elanto m. fl. utbilda själva sina biträden. Flickorna måste vara 17—20 år gamla, från goda hem och med goda betyg från folkskolan. De få sedan praktisera en eller ett par månader utan lön och få därefter i allmänhet 500:— å 600:— i månaden. Småningom komma de upp till 800:— och 1000:— mark i månaden, men högre kommer ett affärsbiträde sällan.

Var skall den husliga flickan slå mynt av sina anlag?

Interiör från Privata Svenska Flickskolans skolkök

För vart år som går får gudskelov de rent kvinnliga yrkena allt mera övertaget i konkurrensen med det i längden dödande kontorsarbetet och de rent intellektuella, långvariga studierna som anbefallas endast de utpräglade läshuvudena. Det finns en stor procent flickor med i övrigt tämligen utpräglade anlag men med intresse för skolköket och för en frivillig andel i det husliga jobbet där hemma. Om en flicka hellre vispar till en kaka än löser geometriska problem så lät henne i all rättvisas namn utbilda sig till ett yrke där hennes gryende kvinnlighet naturligt får utvecklas. En annan omständighet talar lika starkt för den praktiska branschen: i vårt land är trängseln inom denna ännu inte så stor som inom många andra yrkesgrenar. Och möjligheterna är många, ty nya yrken och specialiteter utkristalliserar sig så småningom.

Den fordom tränga muren kring de sysselsättningar som »passar» för en flicka med skolbildning har blivit betydligt utvidgad. Utvecklingen synes allt mer tendera mot att bildade flickor överta befattningar som förr innehafvats av personer ur den lägre medelklassen, ehuru man här är långt ifrån så fräsch som i Sverge och Norge där de unga familjeflickorna allmänt praktisera som hembiträden. Jag vet ett fall i Norge där man på en annons efter en hus- och trädgårdshjälp för sommaren — endast fritt uppe-

hålle, ingen lön — fick ett 40-tal svar, många av dem från studenter.

Besättandet av rent praktiska platser, t. ex. kosthållersketjänster, har hittills till största delen varit en avancemangsfråga för personer med praktik men utan egentlig utbildning. Framtiden synes innebära en ny inställning till frågan; mer och mer börjar man fordra specialutbildning och examina och då den gamla generationen småningom faller undan gäller det för den unga att ha praktik och paper klara för konkurrensen.

Också detta faktum talar starkt för en grundlig utbildning för den som så hava kan — man vet ju att tonåringarna så snart de ha avgångsbetyget i flickan vill störta sig över någon lättåtkomlig tjänst, hurudan som helst, bara den ger en egen om också ringa inkomst. Det är helt naturligt, men det är oklokt om man har råd att förlänga lärotiden, låt vara att den förefaller förhatlig. Det gäller att tänka längre än näsan är lång.

Här nedan följer några upplysningar om praktiska yrken, där dock endast de rent husliga tas i betraktande.

Vårt enda svenska husliga lärarinneseminarium är Högvala och för den som vill komma så långt som möjligt inom den teoretiskt-praktiska branschen leder alla vägar dit. Förutsättningarna är minst 6

klassers skolbildning, helst mera, och minst ett års förpraktik, helst på en större lantgård med allsidigt deltagande i arbetet. Förpraktiken kan också utgöras av de praktiska kurserna i vissa skolor med omfattande huslig undervisning, t. ex. Heurlinska skolan i Åbo och Klostret i Grankulla. Åldersgränsen är 19 år. Högvalla utvidgas småningom mer och mer och kurserna ha nyligen förändrats så att de omfattar en allmän *ettårig kurs* och en *två-årig lärarinnekurs*, till vilken senare man direkt vinner inträde efter en noggrann utgallring, där de bästa skolbetygen givetvis spelar en stor roll. De s.k. brudkurserna på annexet som flyttats från Karis till Högvalla på Boe gård, omfattar en kortare tid men faller utom ramen för vårt ämne, då de ju icke direkt leder till något yrket såvida inte skötseln av ett eget hem räknas till ett sådant.

Kurserna på Högvalla börjar i maj och fortgå året runt med ett mindre sommar- och ett längre jullov. Lärarinnekursen, som vi till först skall ta fram till betraktande, kostar *600 mk. per månad* oberäknat tvätt, kursböcker och handarbetsmaterial. Dessutom erlägger man en inskrivningsavgift på *c. 500 mark*.

Undervisningen är uppdelad på två linjer: I. Den ena rent huslig.

II. Den andra omfattande trädgårdsskötsel, lantbrukslära, mejerihantering och husdjursskötsel.

Linje I utbildar lärarinnor i huslig ekonomi. Denna bransch kan ännu inte anses vara överfylld då skolkök i en framtid troligen allt mera kommer att inrättas i både folkskolor och lärda skolor. Dessutom lär söta och husliga flickor ha god åtgång på äktenskapsmarknaden, vilket ju minskar konkurrensen för de platssökande och till sist avskräckas många av den erforderliga utbildningen efter Högvalla: pedagogexamen vid universitetet och de praktiska proven vid Flicklyceet vid Boulevarden. Så det finns hopp för dem som klarat alla blindskären; dock kommer nya tjänster föga att inrättas innan skolornas statsanslag höjas.

En lärarinna i huslig ekonomi kan bli anställd vid lärda skolor, folkskolor eller folkhögskolor och kan komma sig till en lön av i medeltal *c. 22—23 mk. per veckotimme*, vilket är ganska väl betalt om hon har ett normalt antal timmar. Enskilda specialskolor betala naturligtvis mera.

Det finns också andra möjligheter. Föreningen Martha rekryterar sina instruktörer och konsulenter bland de utdimitterade unga lärarinnorna och många är intresserade av detta arbete som är omväxlande men ganska tröttsamt. En marthainstruktris, som reser omkring och ger kurser, har *c. 1000 mk i mån.*, fria resor och fri bostad under arbetet. Men här föreligger den risken att tämligen få Marthaföreningar kan anställa en instruktör för hela året. En Martha-konsultent som övervakar instruktörerna, anordnar utställningar m. m., kan få en lön av *c. 1500—2000* med ovannämnda förmåner.

Linje II. Flickor som utdimitteras från denna linje anställas ofta av Martha, olika lantbrukssällskap eller Mannerheims barnskyddsförbund som instruktörer i lantushållning (trädgårds-, smådjurs- och hönsskötsel) för ungdomsklubbar på landet. Löneförmånerna för instruktörer och konsulenter har redan nämnts, men kan naturligtvis variera. Folk-

högskolorna erbjuder ju också platser för lärarinnor i denna bransch.

Specielutbildningen för lantbruk och en vidsträckt art av trädgårdsskötsel skall behandlas i en annan artikel.

Den ettåriga allmänna kursen omfattar ett mångsidigt husligt arbete och betyget berättigar till många rent praktiska tjänster. Som jag redan nämnde, erfordras mer och mer papper för ansökan av kosthållersketjänster på sjukhus, pensionat, klubbar, restauranter, centralkök m. m. En kosthållerska har jämförelsevis goda utsikter att få plats men arbetet är mycket ansträngande och löneskalan är glidande: fritt opp, rum tvätt och *c. 800—1500 mk. i månaden*, i sällsynta fall mera. Det är mycket olika på olika ställen.

Jag läste nyligen i en rikssvensk enquete att man efterlyste en hotell- o. restaurantpersonal av bildade flickor. Man rekommenderade t. o. m. servitristjänster, vilket dock i våra förhållanden knappast t. v. skulle vara att förorda. Men det finns några företagsamma flickor här som efter ett år på Högvalla sökt praktikantplatser vid stadens större hotell för att utbilda sig till kallskänkor. En skicklig och van kallskänka med lång praktik kan komma upp till *c. 2500—3000 i mån.* och en god kökerska torde ha minst lika god lön, ofta mera. Men de stora hotellen ta en grundlig månadsavgift av praktikanterna och är man frielev, får man tråla så krafterna tar slut.

En sådan praktikantplats eller tjänst som hemföreståndarinna kan man även söka efter en kurs på 4 mån. vid *Helsingfors Hushållsskola*. Kurserna här besöks mest av flickor som efter slutad skolgång vill få en kort men instruerande inblick i husligt arbete. En kurs på 3 mån. kostar *1000 mk.*, på 4 mån. *1300*. Kortare kurser beräknas efter *100 mk. per vecka*. Flickorna få som övning räkna ut matens självkostnadspris och deras avgifter för kaffe ell. te med bröd och middag med oftast 3 rätter kan stiga till *c. 40 mk. per vecka*. En aftonkurs på en månad med tre kvällar i veckan — för flickor med tjänst — kostar *225 mk.* Marthas kurser är även förlagda här. *Anna Langes hushållsskola* torde ung. motsvara Helsingfors Hushållsskola.

På finskt håll har vi bl. a. Järvenpää hushålls-seminarium och Pedagogiska matlagningsskolan i Helsingfors.

Flickor med energi och eget initiativ skall väl kunna hitta på nya specialiteter vad praktiska yrken beträffar. Hur vore det med nånslags huslig »hjälpbyrå» med experter för festmiddagar, dekorativ bordsdukning, servering o. d. Skulle inte något sådant kunna slå igenom? Oregelbundet hemarbete kan skickliga karamell- och marmeladkökerskor förskaffa sig. Och också på detta område bör man kunna finna på nya ideer. Flickor med huslig utbildning och specialpraktik kunna söka anställning även som föreståndarinnor för pensionat eller skolhem, restauranter och kafeer, för att ta några exempel. Överhuvudtaget gäller det att välja sig en egen specialité (lättare sagt än gjort, suckar många) och på allt sätt göra sig kompetent för den. Nya möjligheter bör det finnas för de initiativrika inom ett så vidsträckt område som det husliga, isynnerhet som det allt mera organiseras.

Övrigt praktiskt arbete som t. ex. barnavård och sömnad skall omtalas i senare artiklar.

Astras Yrkesartikel N:o 3

Sång- och pianolärarinnor

Rytmisk gymnastik

Många flickor, som under uppväxtåren visa särskilt intresse för sång och musik, gå redan tidigt och drömma om att helt få ägna sig åt musiken. Man drömmer om konserter och världsrykte och släktningarna är inte sena att blåsa under — så blir det bestämt att man skall bli sångerska, man reser till H:fors, skriver in sig vid Konservatoriet och sen — ja, sen?

Det blir för det mesta en mycket sorglig historia och man får vara glad om man ens duger till sånglärarinna i en skola. Det visar sig snart att rösten inte alls är så storartad som man trodde och därmed får man slå konsertgrillerna ur hågen. Bestämmer man sig då för att bli sånglärarinna får man bereda sig på en *femårig kurs*. De tre första åren omfatta de ordinarie ämnen som varje elev vid Konservatoriet måste studera: solfège, teori, historia, generalbas och så naturligtvis det huvudämne man valt, sång eller piano, eller vardera. Sedan man genomgått dessa kurser och erhållit minst vitsordet 8 i solfègen (tonträffning) skriver man in sig i sångpedagogikkursen som omfattar två terminer (1 år). Till denna kurs hör också minst 100 timmars auskultering i en eller flera av stadens skolor. I allmänhet är det nog bäst att auskultera först efter det man tagit pedagogikkursen. Det räcker visserligen ett år längre, men det är inte lätt att på två terminer hinna med hundra timmar om man på samma gång skall sköta pedagogiken och sånglektionerna. Men har man god hälsa och en tillräckligt stor portion energi och arbetsförmåga, så kan man klara av hela studietiden på fyra år.

Så har vi kostnaderna. De bli nog betydligt högre än t. ex. kostnaderna vid handelsinstitutet. Räknar man med att en blivande sångerska sjunger minst två terminer privat *innan* hon börjar vid Konservatoriet, så blir avgiften härför c:a 800 mk. Terminsavgiften vid Konservatoriet är i medeltal 800 mk och för åtta terminer blir det således 6,400:—. Hela utbildningen kostar alltså minst 7,200 mk och därtill kommer ännu kostnaderna för uppehälle i H:fors, om man är bosatt i landsorten.

Så är man då färdig och ser sig om efter arbetsmöjligheter. Tyvärr är denna bana liksom de flesta andra överfull och till en början får man nöja sig med vikariat, avlönade med en timlön på 15—30 mk.

Sånglektion i folkskolan. Tonträffningen underlättas av att de olika tonerna markeras genom vissa bestämda gester

Det är ingen stor summa man på detta sätt kan komma upp till och dessutom är man alldeles utan inkomster under jul- och sommarferier. Först då man kommit så långt att man erhåller en fast anställning, kan man i privata skolor räkna med en lön av 960 mk per veckotimme och i statens skolor med 1,080 mk per veckotimme. Därtill kommer en förhöjning om 5% efter fem års tjänstgöring, 10% efter 10 år och 15% efter 15 år. Med t. ex. 9 veckotimmar kan man komma upp till en årslön av c: 10,000 mk.

Man anser i allmänhet att det är ett tråkigt och otacksamt göra att vara sånglärarinna i en skola. Visst är att man måste ha stora pedagogiska anlag och en alldeles särskild förmåga att intressera och entusiasmera. Annars blir eleverna ointresserade och omöjliga att hålla i styr och lektionerna bli en olidlig plåga både för lärarinnan och eleverna.

För att öka tjänstmöjligheterna utbildar många sig samtidigt till *pianolärarinnor*. Denna kurs omfattar endast tre år och blir därigenom billigare än sångkursen, men i stället är det nödvändigt att spela privat minst fem, gärna åtta—tio år innan man börjar på Konservatoriet, ty det är omöjligt att på två år komma så långt att man kan godkännas till pianopedagogiken, som genomgås under det tredje studieåret. Det är således bäst att börja med privatlektioner redan vid 8—10 års ålder och fortsätta därmed under hela skoltiden. Kostnaderna för privatlektioner variera mellan 100 och 200 mk per månad, ehuru man kan få dem t. o. m. för 50:— per månad. Men dessa billiga lektioner göra i allmänhet mera skada än nytta, ty det är vanligen personer utan utbildning som pressa ner prisen till det yttersta.

För att bli en skicklig pianolärarinna, d. v. s. för att kunna få elever, fordras det inte bara att man är musikalisk, utan att man är *mycket* musikalisk. Många bildade, musikaliska flickor utbildar sig årligen vid Konservatoriet utan att någonsin få mer än ett par, tre elever. Det gör 300—400 mk i mån, och det kan man ju inte leva på. Man bör om möjligt sträva till att ge några konserter med *god kritik* — då kan man också räkna på att få fullt upp med elever och verkligt goda inkomster. Men, som sagt, man måste vara

ovanligt musikalisk och dessutom ha pedagogisk förmåga — annars går det inte.

I detta sammanhang skola vi endast tala om de gymnaster som bildat egna skolor för rytmik, dans och kroppskultur, emedan sjuk- och skolgymnaster ha en helt annan utbildning.

Till denna grupp hör då sådana som t. ex. Maggie Gripenberg, Helvi Salmiinen, Gerda Alfthan m. fl. I H:fors finnes redan ett tiotal sådana skolor, varför banan för tillfället är alldeles överfylld och alla flickor avrådas på det bestämdaste att slå sig på den.

Utbildningstiden omfattar först tre år på Universitetet, där man får lära sig anatomi och annat nödvändigt och därefter längre eller kortare

Gymnastik i form av plastisk dans

studier utomlands — oftast under två, tre år. Det finnes också sommarkurser i utlandet, men de äro ej fullständiga och man är på intet sätt utbildad efter en sådan kurs. Studiekostnaderna äro svåra att beräkna, men bli liksom alla utomlandsstudier rätt dyrbara.

Vanligen får man börja som assistent i någon skola med en timlön på 25—30 mk. Har man många timmar

går det ju bra, men annars får man svårt att klara sig. Dristar man sig att öppna egen skola kommer man upp till en inkomst på i medeltal 75 mk per timme, men kostnaderna för rum, musik m. m. äro så höga att det hela kan bli vanskligt att få ihop.

Säker konstnärlig blick, en vig kropp o. outtröttlig energi äro huvudvillkor — men som sagt, just nu lönar det sig inte alls att börja på denna bana.

Gymnastiklärarinnor och massöser

Det finns många som tycka, att när man inte har lust för något särskilt och inte precis vill sitta på ett kontor, då blir man gymnastiklärarinna eller massös. Litet sportintresserad är man ju alltid så där till husbehov och en kurs orkar man väl med.

Men så alldeles enkelt är det nu inte. Man skall ha gymnastiken så att säga riktigt i blodet — då först har man det rätta intresset och den rätta fallenheten och då kan man komma någon vart. Spänstig, frisk och stark skall man också vara och därtill musikalisk. Nuförtiden är det inte alls nog med att kommandera ett två, ett två — det skall vara levande rytm, liv och fart. Har man det, då är det ett trevligt och bra yrke — annars inte.

Eftersom utbildningen sker på Universitetet, är avlagd studentexamen med högsta vitsord i gymnastik naturligtvis nödvändig. För dem som välja massöslinjen spelar vitsordet däremot mindre roll. Man kan också studera i båda linjerna på en gång. Det är mycket arbete, men då blir man både gymnastiklärarinna och massös. För de sistnämnda är kursen endast tvåårig, och däri inbegripes också en tre veckors kurs å Kirurgen.

Gymnastiklärarinnorna få däremot hålla på med sin utbildning fyra år. Själva kursen på universitetet räcker tre år, sedan kommer ett års auskultering vid flicklyceum. Och så är man då äntligen färdig.

Tyvärr äro möjligheterna att få arbete för närvarande ganska små. De flesta tjänster i såväl stats- som privatskolor äro redan besatta. Men det finns

ju en mängd föreningar som anordna aftongymnastik för sina medlemmar och där kan man få arbete. Lönen varierar mellan 25 och 40 mark per timme.

I statens skolor ställa sig lönerna ungefär så här: i mellanskola 21,000: — i året, i flickskola 25,800: —, i samlyceum 28,500 och som yngre lektor i flicklyceum — således den högsta tjänst man kan komma till, 39,000: —. I privatskolor är lönen ofta lägre, beroende på mindre timantal; ett par tre klasser slås ju ofta ihop till en lektion. I många skolor på landet får gymnastiklärarinnan också undervisa i något annat ämne — något som hon med glädje gör, ty om skolan har tio, femton elever kan man gymnastisera med alla på en gång och då blir det bra litet timantal att få betalt för.

Sommarkurser anordnas varje sommar ute på Hasselön i Pellinge skärgård. Avgiften blir i runt tal, inkl. bostad och mat, Fmk 700: — per månad. En 3—4 veckors kurs därute anses som en god merit för dem som söka inträde vid Universitetet. För utbildade folkskollärarinnor kan en sommarkurs leda till gymnastiklärarinnetjänster i mindre privatskolor. Finska sommarkurser anordnas dessutom bl. a. i Tammerfors och Viborg.

Har man råd att gå ledig en tid efter utbildningen eller kan studera något annat ämne efteråt, är gymnastikkursen naturligtvis ett härligt sätt att stärka kropp och själ för kommande uppgifter. Men tänker man sig att kursen omedelbart skall leda till en bra tjänst, då är det visst ganska vanskligt att börja med en sådan.

Astras Yrkesartikel N:o 4

Flickan med de artistiska anlagen

Låt oss anta att en flicka har 10 i teckning i skolan, att hon ritar en smula på lediga stunder, att kamraterna slåss om hennes karrikatyror av lärarna och att mamma och mammas syföreningsvänner anser att hon har avgjorda artistiska anlag. Låt oss anta att hennes bekantskapskrets är helt normal och borgerlig med den vidskepliga vördnad för »konstnärlighet» som är så vanlig och som inte kan skilja på kattguld och äkta metall.

Vad kommer denna flicka att ta sig till när hon slutat skolan? Det kan hända att hon går där och drömmer om att bli konstnär och erövrå världen — passa på! redan detta moment »att erövrå» tyder på kattguldet — utan att någon kan upplysa henne om vilket farligt steg hon står i beråd att ta. Vi har, åtminstone här i Finland, ett redan alltför stort konstnärsproletariat ur vilket endast några få självständiga personligheter kan höja sig. Och knappast ens dessa verkliga konstnärer kan livnära sig av sitt arbete. Hur skall det då gå för den stora massan av dem som av sina små ungdomliga »artistiska talanger» lurats in på denna vädjobana där endast de allra största, obetvingliga begåvningarna efter svält och umbäranden och ett mycket strängt arbete har utsikter att slå sig igenom? Vem köper väl nuförtiden tavlor? Och ännu mindre skulpturer. Nej, nej, slå artistgrillerna ur hågen. Deras gyllene tid är förbi. Den verkliga begåvningen, en på hundra bland »talangerna» söker sig nog alltid väg fram i dagen och blir förr eller senare igenkänd.

»För att bli konstnär nu», sade till mig en kamrat som gått i Ateneum, »måste man antingen vara däre eller ha en stor privatförmögenhet».

Självklart är det Ateneum som hägrar för flickan med talangerna. Att gå i Ateneum, det låter så lockande. Vad är då Ateneum? Först och främst har vi där *Konstföreningens ritskola* som utbildar fria konstnärer, men eftersom vår unga dam just beslutat bli förständig, avskräckt av våra framtidsperspektiv, lämnar vi den levnadsbanan nu ur sikte.

Vidhåller hon emellertid att på något sätt få utbilda och exploatera sin färdighet att måla och teckna må hon då egna sig åt något konstindustriellt yrke och skriva in sig i *Centralskolan för Konstflit*. Men även här måste vi ge henne några varningens ord med på resan.

Hon måste ha klart för sig att hennes lilla artistiska talang ingalunda är det enda här frågas efter. Med den kommer hon inte långt såvida hon inte dessutom äger stor energi och uthållighet, snabb intelligens, självständig smak och en god hälsa som hjälper henne över de långa ansträngande arbetsdagarna. Ty det är ingen sinekur att gå i Ateneum fastän en och annan gulnäbb fortfarande tycks tro det. Om man också klarar sig igenom provmånaden under den första terminen — vilket är osäkert, särskilt som det föreslagits att denna provtid skulle omfatta hela höstterminen, varefter en sträng utgallring

skulle ske — så har man för sig tre år av påkostade studier, såväl praktiska som teoretiska. Det konstindustriella yrkesområdet är stort nog och erbjuder många möjligheter till den specialisering som är tidens lösen, men här gäller det, kanske mer än inom andra branscher, att vara särskilt framstående, att vara personlig, att vara något för att kunna slå sig igenom. Det är inte tillräckligt att lydigt lära sig sina läxor och vara en flitig elev — man måste kunna omsmäla det på sitt eget sätt för att sedan kunna skapa sig ett namn och sådana inkomster att man kan leva på dem. När lärotiden är slut, lyckas i de flesta fall de allra skickligaste få tjänster eller beställningar. Men vad blir det av alla de många medelmåttorna?

Centralskolan för Konstflit omfattar två huvudavdelningar.

1) *Allmänna Yrkesskolan för konstindustriella yrken* är huvudsakligen avsedd för lärlingar och personer som redan arbeta i dessa yrken. Undervisningen är arrangerad som aftonkurser men kommer inte närmare att behandlas här då den faller utom ramen för vår flickas utbildningsmöjligheter.

2) *Konstindustriella skolan* eller »dagskolan» har nio underavdelningar som vi skola tala om i tur och ordning sedan vi först tagit reda på inträdesfordringarna: fyllda 17 år, genomgången folkskolekurs eller motsvarande kunskaper samt en månads prov i teckning, kompositionsritning m. m. Av inträdessökande till avdelningen för *teckningslärarutbildning* fordras betyg från nästista klassen i till universitetet ledande

Framtiden sådan hon drömmer sig den —

Och sådan den ter sig i verkligheten

skola och samma provtid som ovan nämnts. Alla avdelningar omfattar en tre årskurs och terminsavgiften är 300 mk. En ganska lång utbildningstid som synes, och dock är denna kort jämförd med motsvarande skolors kurser utomlands.

Låt oss nu ta i tu med de olika specialiteterna bland vilka vår flicka

skall välja och deras utsikter till förtjänst. Är hon mycket villrådig och kommer hon i en avdelning där hon ej trivs går det an att byta.

A. Avdelningen för mönsterteckningen. Inget fett levebröd.

B. Avdelningen för möbelteckning utbildar s. k. möbelarkitekter som under normala tider kan få anställningar vid möbelfirmor och fabriker, naturligtvis också privata beställningar och heminredningar. Borde kunna vara intressant.

C. Avdelningen för dekorationsmålning. För någon tid sen när byggnadsverksamheten stod i sin blomstring var det goda dagar för byggnadsdekoratorerna som stod på sina stegar och målade tak och väggar sköna i hallar och trappuppgångar, men nu är det flau på det hållet. Naturligtvis är det roligt att dekorera t. ex. kaféer och offentliga salar bara man lyckas få tag på beställningen, men detta yrke fordrar förmåga att stilisera och sinne för monumentalitet.

D. Avdelning för skulptur och modellering. Lönar sig inte.

E. Avdelning för keramik. Här kan man välja mellan keramik och porslinsmålning. Jag tror att porslinsmålarna har svårt att slå sig fram, tyvärr också keramisterna ehuru deras arbete är förtjusande trevligt och allmänhetens intresse för keramik ganska livaktigt. För att driva keramik privat måste man ha en bostad som får se slarvig ut och tillgång till porslinsbränningsugn. Tyvärr ställer sig de privat utförda keramikerna också alltför dyra jämförda med de stundvis ganska trevliga saker som fabriken sälja. Återstår då att söka tjänst i någon av våra få fabriker, Arabia eller Abo. Emellertid är det inte lätt att få plats och dessutom betalar fabriken dåliga löner.

F. Avdelningen för konstsmide och metalldrivning. Här kan finnas möjligheter, särskilt om Ate-neum kan fullfölja sin avsikt att komplettera kurserna med undervisning i guldsmede. Guldsmedsutbildningen hos oss är ännu icke tillfredsställande ordnad utan har hittills vanligen fullföljts utomlands. Men på detta område skulle man kunna tänka sig

tillfällen till tjänster, särskilt emedan guldsmederna hittills fått ta in det allra mesta av sina lager från utlandet.

G. Avdelningen för utbildning av teckningslärare. En ganska ansträngande kurs som dessutom kräver pedagogieexamen och praktiska prov som komplettering efteråt. Att vara teckningslärarinna kan säkert intressera en mycket men är heller ingen dans på rosor. Här har man ändå utsikt till fast anställning och är inte beroende av oregelbundna beställningar.

H. Avdelningen för grafisk konst omfattar reklam- och bokkonst. Är man smart och uppfinningsrik är reklamgebitet nog så lockande; åtskilliga stora firmor har egna reklamkontor och så har vi ju annonscentralen. Men arbetet på sådana kontor är sällan självständigt, ganska dåligt avlönat och kan i längden verka dödande och enformigt. »Direktörerna borde gå i skola själv, så sku de få se vilka omöjliga order de ger» sade nyligen en flicka som har en sådan tjänst. Ganska trevligt vore det att vara fönsterdekoratör hos någon av våra större firmor — ett sådant jobb är säkert mera självständigt och fantasi-eggande. Tämmligen goda anställningar kan man få inom bokkonstgenren på förlag och tryckerier som t. ex. tecknare av illustrationer, pärmar och konstnärlig rådgivare vid bokens tekniska utförande.

I. Avdelningen för textilkonst är för närvarande mycket gouterad, ty textilbranschen synes få ett allt större uppsving för vart år, modernt som det är att lägga sig till med olika slag av vävnader. Detta är verkligen en genre som är stadd i uppåtgående och kan löna sig för dem som är tillräckligt självständiga och konkurrenskraftiga. Det har redan upprättats flere privata byråer och affärer för textilkonst och jag tycker vävandet skulle tillfredsställa en flickas arbetslust alldeles särskilt. Men även här gäller det att vara originell och påpasslig ifråga om modeströmningarna för att skapa sig ett namn, som flere av våra väverskor redan gjort. Textilbranschen skall utförligare behandlas i en senare artikel i samband med sömnad.

Avlönningarna och inkomsterna inom alla dessa yrken kan man inte närmelsevis uppge, då de växla alldeles oerhört och i så många fall är beroende av oregelbundna beställningar. Många av dem som ännu inte slagit igenom eller fått någon tjänst ha det mycket svårt att komma till rätta — fria yrken rekommenderas inte för personer med svaga nerver! — men för de allra skickligaste ordnar det sig förr eller senare. Ofta händer det att en utdimitterad elev från någon avdelning råkar få arbete inom en annan konstindustribransch och lika ofta händer det att de mera initiativrika hittar på nya specialiteter, t. ex. små modeföremål eller fiffiga ting inom heminredningen som kommer i ropet och skaffar dem goda säsonginkomster. Bestämda riktlinjer kan man sällan från början utstaka för konstindustriidkare, så beroende som de är av konjunkturer och tidens smakriktning.

Konstindustrin och konshantverket genomgår för närvarande en kris, en utveckling mot allt större rationalisering och har dessutom att kämpa med en överväldigande stark motståndare, depressionen.

Astras Yrkesartikel N:o 5

Apoteks- och kemistbanan

Ännu för ett par, tre år sedan ansågs apoteksbanan höra till de yrkesgrenar, som syntes erbjuda våra flickor inte bara arbete och en dräglig utkomst, utan även något så lockande som verkligt goda inkomster och självständigt arbete. Inte kunde ju alla bli apotekare — det var ju klart — men *möjligheten* fanns ändå där och utövade sin dragningskraft.

Så kom det sig, att en stor mängd flickor slog sig på apoteksbanan och så gick det som ofta förr: banan blev överbefolkad. Och i detta nu är det, som en apotekare sade, lättare för en kamel att gå genom ett nålsöga, än för en flicka att komma in som apotekselev.

Det är nämligen så, att man måste börja den nästan tio år långa studietiden som elev på ett apotek. Tidigare har mellanskolexamen varit nog, men nu fordras det allmänt studentexamen för att överhuvud godkännas som elev. Innan man börjar elevtiden, måste man dessutom ta en liten kurs i latin — bara så mycket att man kan läsa och förstå enkel latinsk text — och den kostar vanligen 300—500 mk och tar en tid av 1—3 månader.

Så börjar då den 3 år långa elevtiden, oerhört krävande och tröttsam, liksom för övrigt alla de olika stadierna i studietiden. En fullgod hälsa och förmåga att vaka minst 15 nätter i månaden äro därför oundvikliga villkor för att man skall orka följa med. Under det första läroåret får eleven en lön på Fmk 600 per månad, andra året 700, och tredje året 800 mk. Dessa siffror gälla likväl endast för städerna — i landsorten erhålla eleverna vanligen en fullständig inackordering hos apotekaren och endast en mindre summa kontant.

När elevtiden väl är undanstökad måste man in till Helsingfors för att studera en termin vid Farmaceutiska inrättningen. Studierna där äro kostnadsfria, så man har endast att beräkna kostnaderna för uppehållet i staden. Vid terminens slut avlägges *farmaceutexamen* och därefter börjar åter en tre års tjänstgöring på apotek, denna gång med en lön på Fmk 1350:—, 1500:— och 1600 för resp. 1:sta 2:dra och 3:dje året.

Många flickor nöja sig med denna avlöning och förbli därför farmaceuter i stället för att efter de tre farmaceutåren åter bege sig till Helsingfors och under 2—2½ år förbereda sig för *provisorsexamen*. Efter avlagd examen får man vanligen tjänstgöra som provisor på apoteken, ända tills man kommer i tur att få eget apotek eller tills man för egna medel kan köpa sig ett sådant. En första årets provisor får

vanligen en lön på Fmk 2500—3000:— per månad, samt därefter enligt överenskommelse med apotekarn.

Flickor som vid Universitetet studerat kemi och botanik, samt avlagt fil. kand. examen, kunna härigenom avsevärt förkorta studietiden, både för farmaceut och provisorsexamen. Vid besättandet av apotekartjänster ha även personer med doktorsgrad företräde framom andra.

I motsats till de flesta andra yrken erbjuder kemistbanan fortfarande arbete åt de nyssutbildade kvinnliga kemisterna. Men tillströmningen har inte heller varit så överhövan stor, ty yrket hör inte just till de behagligaste. Utom att man måste stå dagen lång, får man dessutom lov att härda ut med en luft som ibland är, lindrigt sagt, stinkande. Ett mycket gott minne och bra »plugghuvud» höra för övrigt till huvudvillkoren.

Vill man utbilda sig till kemist kan man välja två vägar: Universitetet eller Tekniska högskolan.

Vid den sistnämnda utbildas analytiker och kemiska ingenjörer, men då yrket i allmänhet anses föga lämpligt för flickor och tillsvidare endast några få — enligt uppgift 4—5 stycken — valt denna bana, behöver utbildningen vid Tekniska högskolan knappast beröras. En viss »manhaftighet» lär vara av nöden för dessa blivande ingenjörer, ty i kurserna inbegripes även en tremånaders verkstadspraktik.

Universitetet anlitas däremot allmänt av flickorna och studierna där leda till rätt välavlönade tjänster. Kurserna omfatta 4—6 år, beroende på flit och begåvning, därav fyra terminer vid laboratoriet. Kostnaderna för dessa fyra terminer — inbegripet söndrade kärl, använda ämnen m. m. — anslås i runt tal till ca 2000:—. Förutom de ordinarie studierna vid de olika avdelningarna måste man dessutom göra undan ett specialarbete för någon professor.

I Statens laboratorier erhålla assistenterna vanligen en lön på Fmk 3000—3250:— och i privata laboratorier Fmk 3000:—. På fabriker är lönen vanligen något lägre.

Laboranter utbildas vid särskilda laborantkurser, vilka ofta pågå under sommaren. Här fordras endast högre folkskola, vilket gör att eleverna bestå av en massa olika slags människor. Efter avslutad kurs kan man räkna med en lön på Fmk 1300—1600:—. Student som genomgått laborantkurs har naturligtvis möjlighet att senare fortsätta studierna.

Vid besättande av lediga tjänster räknas praktik alltid tillgodo även för magistrarna, likaså avlagda högre examina.

Astras Yrkesartikel N:o 6

Kamning och skönhetsvård

Mjuka, lätta händer, snabb och säker blick och så en mängd alldeles särskilda, obeskrivbara anlag — se där de egenskaper en skönhetspecialist måste vara utrustad med. Så det går inte alls för vem som helst att bli skönhetsexpert, isynnerhet inte nu, när det är överproduktion på området. Annars är yrket trevligt och omväxlande — man har ju levande material att handskas med — och inkomsten kan bli rätt stor. Har man plats som biträde vid något större skönhetsinstitut får man en månadslön på 1,000—2,000 mark, men ställer man upp egen salong blir inkomsterna naturligtvis omöjliga att bestämma — man kan bli både rik och fattig.

Förnärvarande är det nästan omöjligt att få arbete vid något institut — enda utvägen för en nyutbildad specialist vore att öppna egen salong i någon av våra landsortsstäder. I Helsingfors är det nämligen alldeles överfullt av skönhetsinstitut.

Numera kan man få sin utbildning här hemma vid något av de ledande instituten t. ex. *Salon Eve* (*Martta Kokko*) eller *Salon New York* (*Salopuro-Lundin*) samt *Franska Skönhetsinstitutet* (*Fru Pulkkinen*). En kurs räcker 4—8 veckor, beroende på elevens anlag, och kostar förnärvarande Fmk 1,500:— mot 2,500:— tidigare. Skillnaden är ju märkbar och betingas väl av de dåliga tiderna.

Men skönhetsexperten har framtiden för sig, om det också ser mörkt ut för tillfället. Har man de rätta anlagen och råd att gå arbetslös tills det ekonomiska läget lättar, kan det verkligen löna sig med en kurs. Annars absolut inte.

Ett yrke, nära besläktat med det ovannämnda är coaffösens. Det är kanske litet mindre lönande och mera enformigt, men det är också mindre krävande och ansvarsfullt. God smak och blick för vilken frisyr som klär det ena eller det andra ansiktet, är naturligtvis nödvändiga.

Vill man bli frisörska måste man till först söka sig som elev vid någon affär. Finner arbetsgivaren att man har anlag för yrket och sköter sig ordentligt,

skriver han in sin praktikant i S. K. L. M-skolan (adr. Broholmmsg. 3—5, H:fors) där lärotiden är tre år. Under hela denna tid måste man arbeta som elev och kan således i sin dagliga praktik omsätta vad man lär sig i skolan. Skolan, som har statsunderstöd, är avgiftsfri och fordringarna äro: ålder 15—18 år, läkarintyg, elev i någon affär. Under elevtiden erhålles lön enligt överenskommelse — utan lön har ingen rätt att hålla sin elev. Efter den treåriga lärotidens slut får man vanligen en lön på 900—1,000 mark i månaden, senare kan den stiga till 1,200 à 1,300 mark. Större inkomst kommer man sällan upp till, såvida man inte öppnar egen affär. I många affärer avlönas biträdena med en viss procent av de pengar de tillföra kassan. En frisörska med stor bekantskapskrets och egna kunder har härvid större chanser än en alldeles okänd.

Många affärer mottaga elever i kortare kurser, vanligen omfattande 3 månader. Kursavgiften är c:a 1,000 mark. Man vinner ju betydligt tid med en sådan kurs, men utsikten till en välavlönad tjänst är naturligtvis mycket mindre, än för den verkligt fackmässigt utbildade. För övrigt är denna bana, liksom de flesta andra, alldeles överfull och åtminstone nu under kristid torde det vara omöjligt för en nyutbildad att få arbete, såvida man inte får stanna i den affär, där man börjat som elev.

Men t. ex. unga fruar, bosatta i våra småstäder eller större brukssamhällen, kunde kanske skaffa sig en nått liten inkomst genom att efter genomgången 3 månaders kurs i kamning och en kortare kurs i skönhetsvård öppna praktik i sitt hem. Kundernas antal vore ej tillräckligt att skänka yrkesutövarinnan hennes levebröd, men som extra inkomst bleve det alltid några hundralappar. Och omkostnaderna äro ju minimala.

Den barnkära flickan

Den flicka som drömmer om att syssla med barn för att de är »så förtjusande söta» anar kanske inte att samvaron med dem kan bli nog så ansträngande i längden, att det kommer att fordras av henne både stor uthållighet, goda nerver, ett glatt och jämnt lynne, friska fysiska krafter — särskilt om hon har med småbarn att göra — och först och sist, i begynnelsen och änden, ett enormt tålamod.

Är hennes kärlek till barn så stark att den tål alla påfrestningar kommer hon säkert att bli tillfredsställd med det yrke hon väljer, ty få människor bibehållas så unga och spänstiga som de vilka syssla med barn av levande intresse, under det att den som endast ur förtjänstsynpunkt ger sig in i denna bransch, förr eller senare förfaller till slentrian. Hjärtat måste vara med i spelet då det gäller barn, annars saknas kontakten. Det duger inte att gå till detta arbete på samma sätt som till ett mekaniskt kontorsjobb — här måste man ge sig helt, på nåd och onåd, och försöka locka fram ur sig själv sina bästa egenskaper om man skall lyckas. Barn har en mycket vaken intuition för vad fullvuxna personer går och gäller för och märker nog om den som har hand om dem inte ger sig ärligt hän i samvaron.

Spädbarnsköterskans utbildning skall behandlas i en senare artikel, likaså lärarinnans vid den lärda skolan. Låt oss här ta de mellanliggande trappstegen mellan »daddan» och flickan med universitetsstudierna: *barnträdgårdsläraryrket, småskolläraryrket och folkskolläraryrket.*

Det är många flickor som söker sig till *Ebeneser*, den anstalt där barnträdgårdsläraryrket utbildas, långt flera än man kan ta emot. Kursen är tvåårig och bereder inga tillfällen till lättja: utom den rätt så ansträngande praktiken finns en hel mängd teoretiska ämnen upptagna på programmet, för att inte tala om tillverkningen av Fröbelhandarbeten, leksaker och sådant.

Svenska och finska kurser växla med varandra; i höst vidtar den svenska till vilken eleverna redan torde vara utsedda. Men det skadar ju inte om en svensk flicka försöker komma in till den därpåföljande finska kursen — också för en barnträdgårdsläraryrket är kunskap i finska absolut nödvändig, och en sådan praktik kan ju betyda mycket. Inträdesfordringarna se på pappret ganska minimala ut: fyllda 18 år, god hälsa och genomgången mellan-skola eller motsvarande kunskaper. Men i själva verket är aspiranterna oftast överkvalificerade för att kunna stå sig i konkurrensen — så är det t. ex. inte ovanligt att studentskor söker inträde. Intyg över tidigare praktik är naturligtvis en god merit likaså en genomgången spädbarnskurs. Har man en god sångröst så betyder det självfallet mycket — alla barnträdgårdsläraryrket borde ju egentligen kunna sjunga. Terminsavgiften är 600 mark, alltså 2,400 mark inalles för de båda åren.

Skulle inte depressionen vara, så ginge utveck-

Gossar och flickor läras slöjd

lingen säkert därhän att allt flera barnträdgårdar i en nära framtid inrättades, särskilt i de småstäder och fabrikkssamhällen som ännu saknar sådana. Och ju sämre tider, dess flera barnträdgårdar skulle det ju självfallet behövas. Men såväl kommunerna som de privata företagen är för tillfället särdeles sparsamma och anser det vara dyrt att avlöna en barnträdgårdsläraryrket — ehuru hennes lön gunås inte är så stor utan vanligtvis motsvarar en lägre folkskolläraryrket. Några av de flickor som inte lyckats få tjänst, ha tagit mod till sig och öppnat privata små barnträdgårdar, men det är högst tveklaktigt om ett sådant företag lönar sig när man betänker att de själva måste betala sina annonser, sina lokaler och för ändamålet anskaffade möbler och att deras enda säkerhet är jämförelsevis osäker: småttingarnas terminsavgifter. Kommer det tillräckligt många barn och kommer de säkert att betala sina avgifter? är en ständigt aktuell och enerverande fråga. Ätminstone i Helsingfors är behovet av privata barnträdgårdar mer än väl fyllt men kanske möjligheterna i andra städer kan vara större.

I väntan på tjänst har ett flertal flickor sökt anställning på barnhem, på sjukhus (för att sysselsätta barnkonvalescenter) och i familj. Ett yrke som ännu ingen systematiskt uppodlat men som skulle lämpa sig särskilt väl just för flickor med denna utbildning är att vara parktant. Några flickor skulle sluta sig ihop, fördela de olika lekplanerna sinsemellan och annonsera att de vissa tider var dag under de varmare årstiderna på den och den planen tar hand om barn för en ringa avgift. Det finns många mödrar som suckar efter dylika parktanter. Och inkomsten skulle inte bli så allt för liten om man tänker sig att var och en parktant skulle ha t. ex. 10 barn att sysselsätta. Mera detaljerade råd kan endast erfarenheten så småningom ge. Det är bara att ta mod till sig och börja, allena eller i flock.

Naturligtvis är en fast anställning vid en kommunal eller privat barnträdgård det mest eftersträvarsvärda — och det svåraste att få. För tillfället.

Men också de svåra tiderna kan ha en övergång och branschen såsom sådan är i utveckling.

Småskolläraryrket, d. v. s. lärarinnor för lägre folkskola, utbildas vid småskoleseminariet i Vasa. Avgiften är här vanligen ingen; kursen är tvåårig för elever med folkskolbildning och ettårig för dem som genomgått mellanskola. Musikaliska anlag fordras. En småskollärarinna på landet har som löneförmåner 10,200 mark i året, ett rum och kök, lyse och värme. I Helsingfors betalas lägre folkskolläraryrket med ända upp till 2,100 mark i månaden men här fordras åtminstone kompetens för högre folkskola även när det gäller tjänst i småskola. Alla här uppgivna löner måste dessutom reduceras med respektive 5 % för lägre och 5 % samt 10 % för högre folkskola.

Småskolläraryrket är under nuvarande förhållanden på intet sätt att rekommendera: många årskurser av utdimitterade småskolläraryrket går för närvarande utan arbete. Det är här såsom i andra yrken dock avgjort bättre att sikta på en högre utbildning där framtidsutsikterna är större.

Läraryrket vid de lärda skolornas förberedande klasser eller vid privata småskolor går vanligen in för samma utbildning som högre folkskolläraryrket tar efteråt pedagogieexamen vid universitetet, auktoriserar vid någon småskola och försöker ge sig till tåls i väntan på de rätt fåtaliga vikariat och tjänster som yppar sig vid de förberedande skolorna. En ringa inkomst kan man göra sig genom att läsa privat med klena eller dumma skolbarn medan man väntar. Lönen vid småskolorna är ju inte heller så stor men dock sådan att man reder sig.

Återstår så att tala om folkskolläraryrket utbildning — med ordet folkskolläraryrket förstås så gott som alltid en lärarinna med kompetens för högre folkskola.

Två seminarier har vi ju: Ekenäs och Nykarleby. Nykarleby seminarium är avsett för manliga elever

ehuru stundom ett antal kvinnliga hospitanter förekommit där. Av ett eller annat skäl har under de senare åren inga »hospitossor» mottagits till detta seminarium, så det är bäst att lämna det ur räkningen i detta sammanhang.

För studenter gick det tidigare lätt och behändigt att bli folkskolläraryrket: det var bara att hospitera ett år — d. v. s. följa med den högsta seminarieklassens undervisning, speciellt i metodik, avlägga vissa examina och praktiska prov vid övnings-skolan — och så var saken klar. Sedermera skärptes bestämmelserna mera och mera: hospitanter mottogs överhuvudtaget icke, men studenter kunde tentera in till högsta, d. v. s. V klassen, och följa med denna som ordinarie elever. Nu är också den utvägen stängd. Nu räcker det två år för studenterna, som måste gå som ordinarie elever både IV och V klassen. Från mellanskolan brukar man vanligen kunna komma in till andra klassen, men har man goda kunskaper och kan man spela piano — eller harmonium — så finns det möjligheter att kliva högre.

Ingen terminsavgift erlägges vid seminariet. De lägre klassernas elever få bo i ett mycket billigt internat om de så önskar. När man utdimitterats från seminariet — efter många mödor — så gör man klokt i att så snart som möjligt avlägga offentlig pedagogieexamen vid universitetet. Vid vissa tjänster är den absolut nödvändig och alltid en merit.

En högre folkskolläraryrket på landet har som grundlön vanligen 15,600 mark i året plus 2 rum och kök, ved, lyse m. m. samt ålderstillägg efter 4, 8 och 12 år. Är man föreståndarinna vid skolan eller har skolan s. k. förkortad lärokurs blir lönen något högre. Dock: sådana tjänster på landet är varken lätta att få eller att ha, särskilt om man är ett stadsbarn utan tidigare kontakt med ensligheten på landsbygden eller allmogens psyke.

Vida angenämare för en vanlig flicka från våra lärda skolor är det naturligtvis att ha tjänst i staden särskilt Helsingfors. Men här är det så pass svårt att få anställning att man frestas uppge försöket. Redan för vikariatet är det en lång köbildning för att inte tala om de ordinarie tjänsterna: konkurrensen höjer kompetensgraden allt högre och högre, så är det ingalunda ovanligt att t. o. m. magistrar ställer sig i kön.

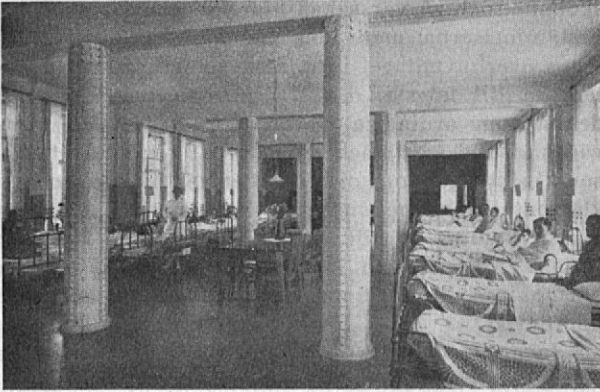
En folkskolläraryrket i Helsingfors kan ha mycket goda lönevillkor när hon äntligen får en plats: c. 2,600 mark i månaden (minus avdraget!) och respektive ålderstillägg. I fortsättningsklasserna och abnormskolorna är lönen ännu högre. Så målet är frestande nog, men vägen dit — ack, så lång. Många nöjer sig därför med mindre välavlönade tjänster, t. ex. i de lärda skolornas småskolor, som här ovan antydde, eller i stadens lägre folkskolor. Men också där är det trängsel bland de platssökande.

Dockbygge i barnträdgården

Astras Yrkesartikel N:o 8.

Sjuksköterskornas o. barnmorskornas utbildning

En sjuksal på Maria Sjukhus medicinska avdelning

Sjuksköterskans kall — hur vädjar det inte till allt det vackraste och bästa inom oss! ty ett kall är det — inte som så många andra banor ett yrke. Men det är ändå inte nog med att man har *lust* att bli sjuksköterska — man måste också ha en medfödd fallenhet och en själslig inställning som gör det möjligt för en att utföra det krävande arbetet. Och så framför allt: en god karaktär, utrustad med en otroligt stark ansvarskänsla som aldrig får dagtinga. God fysik och klar intelligens äro även villkor som måste fyllas.

I Finland finnas förnärvarande nio fullständiga sjuksköterskeskolor samt fyra förberedande skolor (i H:fors, Viborg o. Åbo). Av dessa nio äro åtta statens och en Helsingfors stads.

I stort sett äro de nio skolorna likadana. Några anmärkningsvärda skillnader finnas dock, så äro t. ex. inträdesfordringarna olika.

I Statens sjuksköterskeskolor äro fordringarna följande: Högre folkskolebildning, fyllda 19 år, godkänd av sjukhusets läkare. Endast undantagsvis — för dem som bo långt borta — godkännes intyg av läkare på annan ort.

I Helsingfors stads sjuksköterskeskola fordras däremot mellanskolebildning och fyllda 20 år, samt intyg över hälsa.

I såväl statens som stadens skolor finnas förberedande kurser omfattande fyra månader. Efter en kort ledighet insättas eleverna sedan i det praktiska sjukvårdsarbetet på de olika sjukhusens olika avdelningar. Noggrann kontroll föres hela tiden över varje elevs studier.

I stadens skola intagas två gånger årligen 26 elever; var tredje kurs är svensk.

I statens skolor är däremot varannan kurs i Åbo svensk — alla de övriga sju skolorna ha enbart finska kurser. Elevantalet är också vida större.

Hela kursen omfattar vid statens skolor tre år — därav 2½ år allmän sjukvård och 6 mån. specialisering.

Stadens skola har däremot tre års allmän praktik och först därefter en 1 eller ½ års specialisering beroende av den gren som väljes. Till stadens kurs hör för övrigt en obligatorisk tjänstgöring på sjuksjukhus — en anordning av stor betydelse för den unga sköterskans utbildning.

Löneförmånerna ställa sig något olika inom de två skolorna. I stadens skola äro de något bättre och ställa sig så här:

1-sta året — ingen lön.

2-dra » — så stor lön att den ungefär räcker till tjänstedrätt.

3-dje » — full undersköterske lön.

I statens skolor är förhållandet följande:

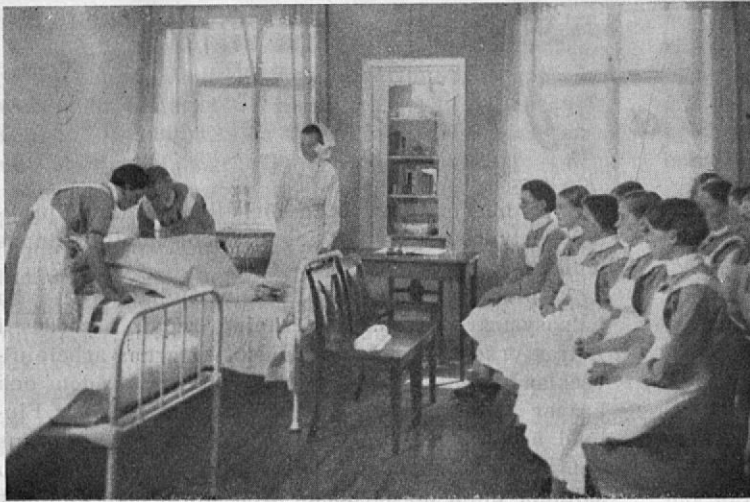
Under 1-sta året fritt upp men ingen lön, under följande 1½ år Fmk. 100: — per månad.

På många sjukhus få de färdiga sköterskorna tjänstgöra som assistentsköterskor under specialiseringstiden, varigenom man uppnår att eleven och patienten aldrig — t. ex. under avdeln. sköterskans frånvaro — lämnas i oskolade händer, samt att avdelningssköterskan vid behov kan fritagas för undervisningen.

Efter slutförd specialisering är man således färdig sjuksköterska. Som undersköterska erhåller man då

Lektion i Helsingfors Stads sjuksköterskeskola

Demonstrationsrummet i Helsingfors stads sjuksköterskeskola

vid statens sjukhus en lön på ca 760:— per månad med förhöjning efter 4, 8, 12 och 16 års tjänstgöring med resp. 4, 8, 12 och 16 %, räknat på grundlönen. Vid stadens sjukhus undergå lönerna så stora omregleringar, att de för närvarande ej kunna angivas.

Hälsosysterkurser anordnas av Medicinalstyrelsen för färdiga sjuksköterskor. Kurserna äro avgiftsfria och deltagarna kunna som hälsosystrar räkna på en lön av Fmk. 1,500:— + fri bostad i landsorten och Fmk 2,500:— per månad i städerna.

Utsikterna till arbete är såväl för sjuksköterskor som hälsosystrar goda. Det är endast de privata sjuksköterskorna som förnärvarande ha det svårt. För flickor som verkligen känna det som en kallelse

att bli sjuksköterskor och som förmå fylla de olika kraven, är banan således att rekommendera.

Frågar man en sjuksköterska eller hälsosyster vad hon tycker om sitt arbete, blir svaret för det mesta: det finns inget härligare! Det är fullt av möda och självuppgivelse, men det ger tusenfalt igen. Dessutom är själva utbildningen — och naturligtvis också arbetet — den bästa grunden för allt socialt arbete.

För barnmorskorna ställa sig utsikterna däremot annorlunda. Det är förnärvarande ytterst svårt att få tjänster och det torde nog dröja några år innan förhållandena förbättras.

En kurs vid barnbördshuset i H:fors räcker 15 månader. Kursen är avgiftsfri, men utgifter för mat, logi m. m., stiga i allmänhet till c:a Fmk. 10,000:— för hela den tid kursen varar. Fordringar: Folkskola, fyllda 20, men ej 30 år, samt läkarintyg.

Som färdig barnmorska får man på landet en lön på 8000:— i året och fri bostad, samt i städernas anstalter Fmk. 500—700:— per månad och fritt upp: Pension — 4500:— erhålles vid fyllda 60 år efter 30 års tjänstgöring. Dessutom finnes naturligtvis möjligheter att förtjäna genom privatpraktik.

Arbetet under kurstiden är oerhört ansträngande. Dejourerna räcka tolv timmar. Det gäller således att ha god hälsa och gott humör också, ty patienterna är vanligen krångliga och småttingarna skriker i körer.

Astras Yrkesartikel N:o 9

Sociala yrken

Det är först under de allra senaste åren som det sociala arbetet i Finland organiserats och utvecklats så, att det kunnat bereda arbete och inkomster åt fullt utbildade och insiktsfulla personer. Ännu är ingenting färdigt eller slutfört — det finns nya vägar som måste banas och kompetensfordringar som måste korrigeras, skärpas. I detta nu är det inte så svårt att bli antagen till en ledig plats t. ex. inom fattigvården, men om några få år kommer det även där att ställas stora fordringar på special- och allmänbildning.

Det finnes emellertid en rätt stor grupp unga flickor med hjärtat på rätta stället och en stark social instinkt, flickor som genom god fysisk hälsa, omdömesförmåga och intresse utmärkt väl lämpa sig för socialt arbete. För dem gäller det att välja den rätta vägen, d. v. s. att skaffa sig just den utbildning, som för dem är lämpligast. Men då det finnes flere olika grupper inom det sociala arbetet, grupper, som fordra olika utbildning, skola vi här nedan lämna en kort översikt av dem.

Till en början kunna vi uppdelat det sociala arbetet i tvenne stora grupper:

- arbetet bland barn och
- arbetet bland vuxna.

Inom den förstnämnda gruppen stöta vi då genast på *Mannerheims barnskyddsförbund*, samt den stora kommunala institution som går under namn av *Helsingfors Stads barnskyddsnämnd*.

Mannerheims barnskyddsförbund anvisar t. v. trenne olika utbildningsvägar, nämligen

- 1) Barnens borg, utbildning av barnsköterskor.
- 2) Sjukvårds- och hälsosystemkurs, utbildning av hembesökare.
- 3) Lantbrukskola, Högvalla el. dyl., utbildn. av konsulenter för lantbruksklubbar.

Utbildningen till barnsköterskor är givetvis den enklaste av dessa tre grupper. En kurs på Barnens borg räcker sex månader. Nya kurser vidtaga varje år den 1/III; 1/VI; 1/IX; 1/XII. Kursen är avgiftsfri, men för kost och logi erlägges Fmk. 600:—, för endast kost Fmk. 450:—. Eleven bör själv bekosta tjänstedräkt och ombesörja sin tvätt. Fordringar äro: mellanskola eller motsvarande kunskaper, fyllda 20 år (denna åldergräns kommer dock troligen att sänkas till 18—19 år), samt god hälsa (läkarintyg). Ansökningar insändas till *General Mannerheims Barnskyddsförbund, Anneg, 16 B. Helsingfors*

Som barnsköterska kan man räkna på en månadslön av Fmk. 500:— plus fritt upp. Trots kristiden lär efterfrågan på skolade sköterskor vara så stor, att de flesta, som genomgått kursen erhåller arbete. En bidragande orsak härtill är givetvis, att barnskyddsförbundet tar emot ett mycket begränsat antal elever till kursen. Det är, som skolrådet Mandelin uttryckte sig, »inte vår mening att utbilda folk till arbetslöshet». — En Barnens borg-kurs ger även sina elever formell kompetens som föreståndarinnor vid

barnkrubborna, men detta förhållande saknar praktisk betydelse, emedan inga sådana platser finnas lediga.

Större möjligheter till självständigt arbete ha hälsosystrarna, vilkas utbildning redan berördes i Astras yrkesartikel n:o 8. Hälsosystrarnas arbete utvecklas ständigt, omfattar allt flera områden och kräver ständigt nya krafter. Det beräknas, att Finland är i behov c:a 1000 hälsosystrar och t. v. finns det blott 250 stycken. Möjligheterna till arbete äro sålunda inom de närmaste åren stora, men kommer sedan år från år att minska i samma mån som fordringarna skärpas. Lönen är vanligen densamma som en folkskoleläraress.

Barnskyddsnämnden har sin verksamhet indelad ungefär på följande sätt:

För barn i ålder 0—3 år arbeta som hembesökare och rådgivare utbildade hälsosystrar, var och en med sitt distrikt. Lönen är vanligen Fmk. 1,900:— med 10% kristidsavdrag. För barn i ålder 3—16 år arbeta pedagoger, t. ex. folkskollärarynnor eller andra med pedagogisk examen, samt sjuksköterskor. Lön som föregående Fmk. 1,900:—. Såväl dessa, som de tidigare nämnda hälsosystrarna arbeta under s. k. inspektriser. Deras lön är Fmk. 2,100:— med 10% avdrag.

På barnhemmen finnas föreståndarinnor, vilkas lön är beroende av barnhemmets storlek och varierar mellan 1,900:— och 2,100:— mark. Under dem arbetar avdelningssköterskor med en lön på 1,700:—. Vardera grupperna måste vara utbildade sjuksköterskor. Barnsköterskorna på barnhemmen — de skola för övrigt vara utbildade t. ex. vid Barnens borg eller Tölö — ha en lön på Fmk. 1,350:—. Från alla dessa lönegrupper göres ett avdrag för naturaförmåner (bostad, mat m. m.) som går ut på c:a 650 mark.

I skolhemmen för gossar finnas, förutom de manliga lärarna även vårdarinnor — var och en är »mor» för sin avdelning. De utgöras vanligen av sjuksköterskor eller lärarinnor, med en månadslön på c:a 1,700:— mark.

Lediga platser finnas för närvarande endast på barnhemmen — som hembesökare o. dyl. är det nästan omöjligt att få arbete.

I samband med arbetet bland barn förtjänar även omnämnas skolsköterskornas arbete i folkskolorna. De måste vara utbildade hälsosystrar och få vanligen en lön på Fmk. 2,300:—.

Vården bland vuxna handhaves av fattigvården i de olika kommunerna. I Helsingfors finnas ett 40-tal hembesökare. För dem finnas inga särskilda kompetensfordringar, förutom att de böra behärska landets båda språk. Vanligen blir man antagen på grund av personliga rekommendationer. Änkor och andra personer i ekonomiska svårigheter givas vanligen företräde. För närvarande finnas inte mindre än 800 ansökningar om tjänst, men inte en enda ledig plats. Möjligheterna till arbete äro sålunda mini-

mala. Lönen är för fast anställda Fmk. 1,900:—, för t. f. Fmk. 1,000—1,200:— vardera med 10% avdrag.

För kommunalhemsföreståndarinnor arrangeras av Socialministeriet särskilda kurser vilka räcka 1 år och 7 månader. De äro avgiftsfria men elevantalet är mycket begränsat — 15 elever vartannat år. Svensk kurs anordnas hösten 1933 om tillräckligt antal sökande anmälas. Ansökningstiden utgår den 30 juni samma år. Av sökande fordras folkskole- eller högre skolbildning, förmåga att sköta ett lant-hushåll samt 3 mån. förpraktik å särskilda av Socialministeriet anvisade platser. Kursen omfattar såväl sjukhuspraktik som teoretiska studier. Under sjukhuspraktiken erlægges c:a 150:— per månad för kost och logi. Närmare upplysningar om kurserna erhållas av Socialministeriet.

I svenska kommuner erhåller en kommunalhemsföreståndarinna vanligen en lön på Fmk. 6—800:— plus bostad och fritt upp. I de finska kommunerna är lönen vanligen något lägre.

I Sordavala, Diakonissanstalten, finnes en skola,

Astras Yrkesartikel N:o 10

Bibliotekstjänster

Inom biblioteksbranschen äro utsikterna ganska små och konkurrensen i ständig tillväxt. Det är dessutom bara Helsingfors, Åbo, Viborg och Tammerfors som betala en någorlunda god lön åt sina bibliotekari-er, övriga orters bibliotekariebefattningar ha mera karaktären av bisyssla och avlönas därefter.

Den lägsta kompetensfordringen — för bibliotek på landet — fastställer en mindre examen efter en bibliotekskurs på 3 veckor.

I städer med mindre invånarantal än 15,000 stad-gas följande kompetensfordringar för bibliotekari-er vid kommunala bibliotek: högre folkskollärarkompe-tens, mellanskolbildning eller intyg över motsva-rande kunskaper, en av statens bibliotekscommission godkänd examen efter en praktikanttid på minst 2 månader och en 4 månaders bibliotekskurs. Samma utbildning berättigar till amanuens-, underbiblioteka-rie och- filialbibliotekarietjänster även i större städer

I städer med mer än 15,000 invånare fordras av biblioteks-föreståndare akademisk grad eller motsva-rande tentamina, avlagda inför vederbörande univer-sitetslärare samt naturligtvis en mångsidig praktisk erfarenhet.

Helsingfors intar en särställning: dess kommu-nala bibliotek åtnjuta icke statsunderstöd och kunna därför ha sina egna kompetensfordringar. Praktikant-erna äro vanligen studenter; amanuenserna ha hit-tills ganska sällan haft akademisk grad, men ju större konkurrens, dess större överkvalificering. Många ma-gistrar stå nu i kö för att få en amanuens-tjänst — den lägsta ordinarie anställningen — med en lön på c. 1900 i månaden vid Stadsbiblioteket. Timlönen för extra biträden är mycket låg.

Kasvattajaopisto, med en tvåårig kurs för föreståndar-innorna för kommunala och privata barnhem för barn över två år. För de flickor som bo i denna lands-ända och behärska finska språket, är kursen att re-kommendera. Prospekt och närmare upplysningar erhålles på begäran.

Ett nytt yrke som skänker sina utövare både trev-nad och tillfredsställelse är lantbrukskonsulenten. Kvinnliga sådana utbildas vanligen vid Högvalla eller någon annan skola som skänker ingående kännedom om trädgårdsskötsel, djuruppfödning och huslig eko-nomi. Lantbruksklubbar finnes i omkring 200 av landets 600 kommuner och man har beräknat att un-der den senaste tiden c:a 30 nya klubbar inrättats årligen. Här finnes sålunda plats för nya krafter. Till klubbarna hör barn i åldern 10—18 år och av-sikten är att på olika sätt bibringa dem en prelimi-när undervisning i de olika ämnen som lantungdomen är i behov av. Lönen för en sådan konsulent är i allmänhet densamma som en folkskoleläraresses.

Av de vetenskapliga biblioteken må först nämnas Universitetsbiblioteket, som fordrar både akademisk grad, en speciell biblioteksexamen och provtjänstgö-ring av sina tjänstemän. Chanserna här äro ytterligt små. Vid Studentkårens bibliotek äro c. 10 amanuens-er anställda med en månadslön på 600—1000 och en tjänstgöringstid å 10 timmar i veckan; dessa tjänster äro avsedda för studerande. Åbo Akademis och Tu-run Yliopistos bibliotek sysselsätta 4—5 personer vart och Riksdagsbiblioteket tre utom överbibliotekari-er. Här fordras vitsord i nationalekonomi. Statens Biblio-tekbyrå, som dirigerar den kommunala biblioteks-rörelsen anställer en direktor, en amanuens och några biblioteksinspektorer.

Den som trots de kringskurna möjligheterna besluter sig för yrket bör grundligt bereda sig för konkurrensen — de fastställda kompetensfordrin-garna bli ju i praktiken större tack vare överbefolkningen på banan. I Helsingfors försöka studen-terna under sin studietid få praktisera 6 veckor vid Studentkårens bibliotek, vilket dock numera knappast alls tar emot svenskar. Av studieämnen för magistergraden äro estetik, litteraturhistoria och Finlands historia viktigast. Efter praktikanttiden ösöker man få anställning som extra biträde, så-kanske ett amanuensvikariat, så en ordinarie aman-nuens-tjänst och sedan för banan vidare till under-och överbibliotekarietjänster — om den gör det. Orga-nisationsförmåga, gedigen bildning och gott omdöme måste den ha som vill finna sin utkomst inom detta yrke.

Astras Yrkesartikel N:o 11

S y o c h s ö m m a

Mammorna klaga ofta över sina fåfänga döttrar, vars alla tankar tyckas koncentreras kring kläder och åter kläder, de där flickorna som i dagar kunna gå och drömma om färgen på en ny jumper eller snittet på en väninnas klädning, som prova varandras kläder i oändlighet och som på pricken kunna göra reda för vad den och den hade på sig den gången och vilka modeller firmorna skylta med i fönstren. Deras rappa ögon inregistrera varje chic detalj, de känna i luften de första yttringarna av ett annalkande mod och somliga av dem tyckas födda med en egendomligt säker smak som gör att de med stor ledighet välja precis det rätta — när de få välja, ja. Det kan hända att de relativt sällan återkommande gångerna en skolflicka verkligt får välja det nya hon gått och tänkt på, i sin tur gör att urvalet verkligen blir en mogen frukt av de långa hemliga överläggningarna. De flickor, som i inbillningen bara syssla med kläder få till slut en så uppövd fantasi att minsta tygbit och sämsta ärvda klänning företer oanade möjligheter bara de själva få kombinera och bestämma — ifall de inte äro så rika och bortsämda att ingen tankeanstängning behövs.

Långt ifrån att vara bara negativt och skadligt — vilket mammorna i de flesta fall tycka — kan detta klädintresse ha sina stora positiva sidor. Det är dem det gäller att rationalisera. Den unga damen bör få klart för sig att eftersom hennes anlag tyckas peka i denna riktning, så skall hon också få sin utbildning och sina framtida förtjänstmöjligheter på sömnadsområdet. Det skall slås mynt av fåfängan. Hon skall förstå vilken sakkunskap det krävs för att åstadkomma de toaletter hon beundrar och få respekt för arbetet som sådant, det arbete till vilket hon själv kommer att behöva all sin energi och intelligens. Intresset skall utnyttjas och utvecklas i brukbar riktning. Nöjet skall förenas med nyttan. Men den unga damen måste ha intresse för handarbete. Är hon skicklig häri står henne flere vägar öppna.

Hon har åtminstone tre ting att välja på inom detta område. Skall hon bli *sömmerska*, *handarbetslärarinna* eller *modist*? Särskilt i Sverige är det numera vanligt att familjeflickor utbildas sig till sömmerskor och sy privat på beställning eller ta plats i hem och på ateljé, tills de eventuellt kunna ställa upp en egen ateljé. Och för flickan med det starkt utpräglade klädintresset är väl detta den mest lockande utsikten. För dem som ha särskild fallenhet för handarbetet som sådant ligger lärarinneutbildningen närmast till hands. Vill man slå sig igenom som modist fordras en god portion händighet, smak och originalitet. Gå sen och välj! Det beror väl också på råd och lägenhet; dock måste

man redan från början tänka på specialisering och gå in för den mest ändamålsenliga utbildningen.

I det följande behandlas endast de kurser där undervisningen meddelas icke för »husbehov» utan i och för yrkesutbildning.

Sömmerskan och handarbetslärarinna.

De blivande facksömmerskorna genomgå en två-årig kurs vid *Helsingfors Handarbetsinstitutets Sömnadateljé*, där de betala 200 mk. i terminen och få 50% av arbetslönen för de kläder som ateljén syr på beställning. Utom det rent praktiska få de lära sig bl. a. mönsterritning, konstruktionsteori och bokföring. Inträdesfordringar äro genomgången mellanskola och praktik på sömnad. Yrkeskola är bra att bygga på som förkunskap men då denna i sin tur närmast rekryterar sina elever från folkskolorna faller den utom ramen för denna artikelserie som vänder sig till flickor i lärdoms- och högre skolorna. Men ju längre lärotid, dess större chanser. Efter dessa två år är man visserligen färdig men gör klokast i att komplettera sin utbildning om man bara har råd. En härlig men tyvärr ofta orealiserbar dröm är den studietid i Paris som skulle sätta pricken på i't. Dock ha vi även i eget land kurser för färdiga sömmerskor i den ståtliga *Anstalten för Yrkenas Främjande*. Kurserna ha åtminstone hittills tagit 8 veckor i anspråk — avgift 100 mk i veckan — och upptagit både föreläsningar, konstruktion av såväl invecklade modeller som vanlig konfektionsvara, noggrann teoriundervisning och prov för varje elev. De tre senare veckorna ha utgjort ett slags påbyggnadskurs där undervisning meddelats också i kappsömnad, tillskärning och verkligt skräddararbete. Ett betyg från dessa kurser kan vara bra att ha.

Lektion i Helsingfors Handarbetsseminarium

Mönsterritning i Anstalten för Yrkenas främjande

En sömmerskas ekonomiska utsikter är det svårt att uttala sig om då lönerna i hög grad variera, då hon ju ofta bedriver sitt yrke fritt, d. v. s. syr på beställning och då det hela — som alltid — beror på hennes uthållighet, skicklighet, personliga smak och initiativrikedom. Och — på relationer, när det gäller beställningar.

Lättare att överblicka ter sig på sätt och vis framtiden för handarbetslärarinnorna, vilka hittills i ganska stor utsträckning lyckats få tjänster. De ha dessutom den chansen att de kunna börja med privat sömmerskeverksamhet efter en tids praktik i ateljén, de också, om de icke trivas med skoltjänster. Men här bör det ändå finnas möjligheter: lärdomsskolor, folkhögskolor, fortsättningsskolor, husmodersskolor. Hittills har det ofta varit så och så med lärarinnornas utbildning men numera fordra skolorna full kompetens.

Helsingfors Handarbetsseminarium vidtager vart år med en finskspråkig, vartannat år med en svenskspråkig tvåårig lärarinnekurs, till vilken det finns aspiranter i överflöd. Instundande höst 1933 gäller det för de svenska flickorna igen, varför inträdesfordringarna böra kunna intressera: en ålder av 18 år, genomgången mellanskola (dock söka även studenter sig hit), gott vitsord i handarbete och teckning och ett intyg av någon känd person över sökandens pedagogiska möjligheter och skicklighet i handarbete. Höst och vår meddelar institutet genom pressen närmare detaljer angående ansökningarna.

Terminsavgiften är 1000 mk. och utgifterna för arbetsmaterialet beräknas stiga till c. 500 mk. per termin. Eleverna få gno på duktigt för att hinna både med den praktiska undervisningen (som ger mycket hemarbete) och den teoretiska som omfattar både stilllära, materiallära, pedagogik och bokföring. På andra klassen ger varje elev tre övningstimmar och en provtimme. Då de två åren lyckligt och väl äro över, återstår ännu en termins auskultering med tyätföljande övnings- och provtimmar vid Flicklyceet. Pedagogieexamen vid Universitetet sätter kronan på verket.

Har man orkat så långt, slår man sig gärna till ro på sina lagrar och söker tjänst; vikariat i brist på bättre.

Och dock — vill man komma så långt som det är möjligt inom denna bransch, så har man ännu två år kvar. Det finnes ett yrke som ännu ej är överbefolkat och det är den verkligt skickliga klädningsömnadslärarinnans. De bästa inkomsterna kan man komma sig till som facklärarinna t. ex. i en yrkesskola, men utbildningen tar också 4 år i anspråk: först de båda seminarieåren, ovan behandlade, och sedan en påbyggnad av två års praktik på Handarbetskolans ateljé, d. v. s. en dubbel utbildning: lärarinns och facksömmerskans. Har man energi nog att klättra upp till facklärarinnans nivå, så kan man tänka med lugn på framtiden. Kommer man sig inte så snart till en av de eftersökta yrkesskoltjänsterna, så har man ändå ett stort försprång framom vanliga handarbetslärarinnor vid besättandet av tjänster, utom att man därjämte är kvalificerad även för sömmerskeyrket. Utbildningstiden kan förefalla lång, dock anser man t. ex. i Sverige att det för en verklig kännedom om yrket fordras 10 års praktik.

Modisten.

Ett yrke som flickor kanske mera än hittills borde tänka på är modistens. Härvidlag är det de personliga egenskaperna som helt och hållet fälla utslage när det gäller att slå sig fram: smak, smarthet och skickliga fingrar. Detta vore något för flickor med fantasi och instinkt för modets artistiska möjligheter. En chic hatt knäpar den borna modisten ihop av nästan iagenting och får relativt väl betalt om hon kommer i ropet. Modistutbildningen hos oss har hittills knappast alls varit organiserad: man har praktiserat på någon affär och, om möjligt, gått i någon kurs i Paris, och här, om någonsin, har en utomlandsvistelse haft mycket att betyda. Fordringarna på en modists utbildning ha emellertid ej varit preciserade utan det hela har varit en avancemangsfråga liksom på så många praktiska områden hittills. Numera anser man dock att kurser för modister borde anordnas i vårt eget land och detta år har *Helsingfors Handarbetskola* gjort ett försök med en kort kurs på 1½ månad — avgift 90 mk. — där flickor utan tidigare praktik invigts i fackets grunder och lärts att göra olika modelltyper av hattar. Det är Handarbetskolans avsikt att även framdeles — troligen redan i vår — fortsätta med sådana kurser och måhända vid behov utvidga dem. Denna första var egentligen mera avsedd för hembehov än för verklig yrkesutbildning, men det har visat sig att skolans elever, allsidigt tränade i handarbete, haft lätt att sätta sig in i tillverkningen av hattar.

På *Anstalten för Yrkenas Främjande* har man på senaste år anordnat verkliga yrkeskurser för modister med tidigare praktik. Lärotiden har räckt två månader och arrangerats som kvällskurs. Modisterna ha här under målmedveten ledning fullständigt sin utbildning och kommit sig till ett eftersträväsvärt betyg för yrkeskunskap. Denna yrkesanstalt, storartat modern och ändamålsenlig, vore värd det största intresse från allmänhetens sida.

Modistens arbete är emellertid så beroende av modets växlingar att praktiken, alla kurser till trots, dock betyder mest. Och en utomlandsvistelse! Även Stockholms yrkesskola har tagit emot elever till sina modistkurser, men en vistelse där ställer sig rätt dyr.

En modists lön kan passera alla stadier från 1000 till 2000 beroende på skicklighet och på den ateljé där hon arbetar. Idealet är väl att kunna ställa upp sitt eget till sist. Trots rådande arbetslöshet lär det vara svårt att få verkligt goda modister, särskilt till landsorten. Alltså ett yrke med möjligheter! Och med tillfällen att göra sin personliga smak gällande!

Textilbranschen.

I detta sammanhang må även nämnas textilkonsten, för vilken intresset på senare år ständigt vuxit. De många textilbyråerna, såväl smärre som större, ha kunnat ge arbete både åt mönsterriterskor och yrkesväverskor. Det förefaller som om denna bransch skulle vara stadd i uppåtgående; modern är den åtminstone så den har väl framtiden för sig.

När det gäller textilfacket, måste man skilja på tre olika yrkesgrenar: yrkesväverskans, vävlärlarinnans och textilkonstnärens.

Yrkesväverskan genomgår en kurs i någon av de många Hemslöjds- Väv- Sy- och Handarbetsskolorna av vilka de svenskspråkiga äro förlagda till Borgå Ekenäs, Åbo och Kristinestad. I Helsingfors har *Handarbets Institutet* en vävavdelning. Efter ett — helst två års — praktik kunna väverskorna få anställning — om de klara sig genom konkurrensen — på väverier, hörande till textilmfirmorna. Så ge åtminstone Neovius, Handarbetets vänner, Pirtti, Hemflit och Orkamo arbete åt ett flertal väverskor. Ännu kunna vi nämna Ryghia och fru Gahmbergs väveri i Grankulla — som även utbildar elever, liksom frk. Klingendahls privata vävskola — för att inte tala om enskilda textilkonstnärer.

Då yrkesväverskan i de flesta fall får betalt per styckearbete, kommer det ju an på hennes skicklighet och snabbhet vad hon förtjänar. Sällan stiger dock inkomsterna ens till 1000 i månaden — vanligen mycket lägre — varför denna bransch knappast kan anbefallas åt flickor med mellanskolebildning, då de ju äro kvalificerade för vävlärlarinneutbildningen som ger större chanser.

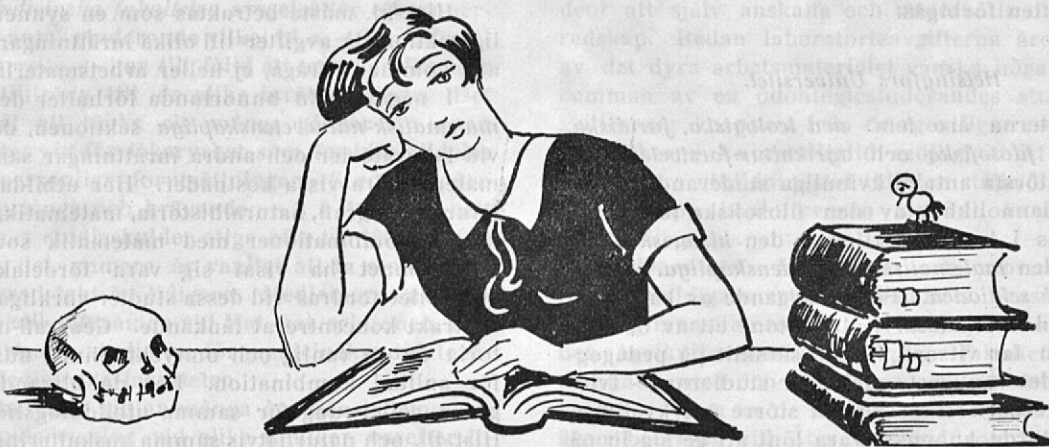
Fordringarna på *lärlarinnornas* utbildning ha numera skärpts och förslag har väckts att lärotiden

skulle omfatta fyra år, såsom fallet redan varit på finskt håll. *Tavastehus Hemslöjdsinstitut* («Wetterhoffska» skolan, finskspråkig) har på tre år utbildat lärlarinnor i vävning och sömnad (båda obligatoriskt) men fordrat ett år i Hemslöjdsskola som förkunskap så läroåren inalles blivit fyra. Mellanskolebildning fordras. Terminsavgiften har varit 300 mk. Det nya förslaget går ut på att även *Åbo Svenskspråkiga Väv- och Syskola* skulle tilldelas rättighet att efter behov utbilda lärlarinnor genom en fyraårig kurs, omfattande utom teknisk kunskap även allsidig teori, metodik och praktiska prov. Ingen tidigare praktik i Hemslöjdsskola skulle erfordras, varför utbildningstiden skulle bli lika lång som i T:hus. Avgiften skulle troligen också bli lika stor som där. Ännu är frågan icke avgjord men man kan anta att det går därhän. De redan färdiga svenska vävlärlarinnorna, vars lärotid varit betydligt kortare än den föreslagna, bli sannolikt tvungna att komplettera sin utbildning.

Den reglementerade lönen vid de s. k. fasta Väv- och Hemslöjdsskolorna är 24,000 i året men betydligt mindre vid ambulerande skolor. Kunskap både i handarbete och vävning fordras varför ju också utbildningstiden är relativt lång. Folkhögskolor och Husmoderskolor anställa även dessa lärlarinnor, vilka dessutom kunna få tjänst som Martainstrukturer.

Helt annorlunda ställer sig ju utbildningen av *textilkonstnärer*, för vilka teknik och teori endast äro medel för att ge uttryck åt deras artistiska skaparhåg. I en tidigare artikel behandlades Ateneums textilavdelning som ger eleverna en grundlig undervisning i både konsthistoria, stillära, mönsterkomposition och all den teori och praktik som behövs för att de skola kunna behärska sitt område. Vad kursen i övrigt angår hänvisas till artikeln om Ateneum. För att komma fullständigt in i den tekniska sidan av sitt yrke bruka textilkonstnärerna ofta gå något år i en vävskola. De kunna sedan få tjänst vid någon textilmfirma men försöka naturligtvis, om de känna sig djärva och skickliga nog därtill, slå igenom som enskilda konstnärer, väva och komponera på beställning. Ryor, mattor, möbelyger, draperier — nog finns det möjligheter alltid och intresset för textilkonst har aldrig varit så stort som nu. Heminredning är dagens lösen. Det finns flere exempel på dem som lyckats göra sig kända namn som textilkonstnärer. Tänk bara på Greta Skogster, Eva Anttila och Maja Kansanen!

De akademiska studierna

Skall skolflickan uppmuntras till akademiska studier? På senare år har denna fråga varit mycket aktuell och omdebatterad i sammanhang med diskussionen om studentexamen och överbefolkningen vid universitet. Då studierna bli både dyrbara och långvariga och utsikterna till anställning allt ogynnammare tack vare överproduktionen på graderat folk, har man mer och mer börjat plädера för att endast flickor med målmedvetna intellektuella intressen och verklig studiebegävninг — icke att förväxla med vanligt »gott huvud» — borde söka sig in vid Universitetet. Det finns många andra banor än den akademiska att välja på, många som både fysiskt och psykiskt passa genomsnittsflickan bättre. Och man har främför allt velat förminska den årligen automatiskt inglidande strömmen av flickor som »annars bara» börja studera »lite språk» eller något annat, helt enkelt därför att deras goda vänner göra sammalunda eller emedan de inte veta vad de skola ta sig till. För sådana flickor utan något egentligt intresse är det sjätvfallet till stor del studentlivet som lockar med kamratskap, klubbar och studentbiljetter; förr eller senare upptäcka de dock att det fordras verkligt arbete, hårt arbete, självständigt arbete vartill de kanske sakna nödiga förutsättningar. Det är långt ifrån alltid fallet att de som klarat skolan med goda betyg lyckas reda sig med självständiga universitetsstudier. Den starka konkurrensen fordrar dessutom numera flere höga vitsord i kandidatexamen än tidigare samt ett koncentrerat, målmedvetet arbete som kräver både hälsa, uthållighet och organisationsförmåga. Pedagogbanan, slutmålet för flertalet studerande, översvämmas för närvarande av meriterade aspiranter, vilket faktum varje studiebiten flicka borde ha i åtanke innan hon söker sig in till Universitetet.

På några få år ha utsikterna för de unga utdimitterade pedagogerna i hög grad försämrats tack vare överproduktionen. Det händer att magistrar med laudatur i flera ämnen få gå arbetslösa långa tider innan de lyckas komma över något vikariat. För de

många flickor som utan — eller varför inte med — hem i stad själva måste sköta sin ekonomi under utbildningsåren reser sig ytterligare ett hinder: det synes bli allt svårare att erhålla studielån. Även detta faktum är värt att begrundas.

Men de flickor som drivs av ett målmedvetet intresse mot studierna låta sig knappast avskräckas av svårigheterna som väl är. För deras framtid behöver man sannolikt inte heller bekymra sig, den verkliga eliten klarar sig alltid.

Följande redogörelse vill för blivande studerande endast utgöra en kort orientering i den akademiska utbildningens olika områden: närmare upplysningar ger Studentkornas Gilles Studierådgivning som sedan några år tillbaka i hörjan av var termin avgiftsfritt med råd tillhandagår studenterna tre gånger i veckan på tider som inom september annonseras. Gulnåbarna, som under det första året ofta haft svårt att planlägga sitt arbete, böra vara särdeles tacksamma för denna institution.

Det blir i det följande svårt att göra några ekonomiska beräkningar då vars och ens levnadsstandard och större eller mindre arbetsintensitet reglerar finanserna; dock förhålla sig de olika yrkesbranscherna proportionsvis olika till varandra som vi skola se. Vid universitet erlägges ingen terminsavgift och till större belopp stiga icke heller inskrivnings- nations- och examensavgifterna. Till kurser vid de olika inrättningarna erläggas mindre avgifter — det bleve här alltför vidlyftigt att räkna upp dem och slutsumman beror ju på vars och ens ämneskombination. Likaså slukar kurslitteraturen pengar, men förstär man att rätt använda sig av biblioteken kan man spara in mycket.

Levnadskostnaderna ha ju på senaste tider sjunkit och man kan nu få en god helinackordering för c. 900 mk., enskilt rum. Bor man med en bolagist blir det naturligtvis billigare, 7—800. Ännu lägre kan man pressa kostnaderna genom att hyra rum och äta ute på billiga matställen ehuru det kan bli nog så ogemmyligt i längden. Ganska vanligt — och ganska lågt

— är att beräkna 10,000 per år för de båda terminerna, naturligtvis under den förutsättningen att man under ferierna får bo gratis hos pappa och mamma. Vilket tävår icke är allom givet.

Här nedan kommer att behandlas endast de studier som direkt och så fort som möjligt kunna leda till ett levebröd, all högre utbildning för rent vetenskapliga syften förbigås.

Helsingfors Universitet.

Fakulteterna äro fem: den teologiska, juridiska, medicinska, filosofiska och agriskultur-förstvetenskapliga. Det största antalet kvinnliga studerande slukas med stor sannolikhet av den filosofiska fakulteten som indelas i tvenne sektioner: den historisk-filologiska och den matematisk-naturvetenskapliga.

Hist.-fil. sektionen. För avläggande av kandidatexamen fordras laudatur i åtminstone ett av de fyra ämnen man tar vitsord i, men särskilt på pedagogbanan — det vanligaste målet för studierna — tvingar konkurrensen fram en allt större överkvalificering. Det torde knappast vara lönt att ge sig in på den utan att efter kand. examen höja på sina vitsord med ytterligare någon laudatur. Var och en väljer sina ämnen hur den behagar, dock helst i en kombination som förekommer i skolorna; så kombineras historia ju oftast med svenska. Vid sidan av huvudämnena kan man lämpligen fylla i med lägre vitsord och lättare examina, i detta fall t. ex. konsthistoria, nationalekonomi, filosofi eller estetik. De moderna språken locka fortfarande alltför många flickor för att alla skulle kunna finna sin utkomst av dem, åtminstone gäller detta den traditionella grupperingen tyska-engelska, tyska-franska eller engelska-franska. Däremot äro alla kombinationer med finska mera ovanliga och mera lönande, t. e. finska-svenska, finska-engelska eller finska-franska. Fyllnadsämnen äro av mindre vikt men någon kombination med klassiska språk är knappast att förorda. Angående fordringar och studiegång hänvisas i detta som i alla följande fall till Studentkornas Gilles Studierådgivning, där även förslag till olika grupperingar framläggas.

I normala fall ta studierna vid Hist.-fil. 4—5 år i anspråk vartill kommer ytterligare ett år för de blivande lärarinnorna: auskultering vid Normallyceum och pedagogexamen. Fil. kand. examen medför kompetens både för yngre och äldre lektorstjänster; vid besättandet av de sistnämnda ha dock de personer företräde som avlagt licentiatexamen. För stats-tjänster fordras avlagt praktiskt prov. Lönen för yngre lektor utgör vid statsskolor 39,000 mk, för äldre 43,500, vartill kommer övertimmar och ålderstillägg. Från dessa summor bör numera avdragas resp. 5 och 10 % beroende på försörjningsplikt.

Vid Hist. fil. finns emellertid utom pedagogbanan en hel mängd andra studiemöjligheter. Blivande tjänstemän vid banker, statistiska byråer och kommunala befattningar kunna här idka statsvetenskapliga studier, t. ex. finanslära, statslära och nationalekonomi. En omtyckt kombination är sociologi, nordisk historia, något modernt språk och nationalekonomi. Goda vitsord i de båda sistnämnda ämnena ha visat sig bra vid sökande av tjänst. Möjligt

är att det hittills mest varit ynglingar som begagnat sig av detta studieområde men det bör ingalunda hindra flickorna från att hålla sig framme.

De blivande bibliotekstjänstemännen studera litteraturhistoria och t. ex. historia eller språk. Nämnas bör dock att biblioteksbanan f. n. är överfylld av aspiranter och att lönerna äro låga.

Hist.-fil. måste betraktas som en synnerligen billig sektion då avgifter till olika inrättningar knappast alls kommer i fråga, ej heller arbetsmaterial.

I någon mån annorlunda förhåller det sig med matematisk-naturvetenskapliga sektionen, där studier vid laboratorier och andra inrättningar samt arbetsmaterial dra vissa kostnader. Här utbildas sig bl. a. lärare i geografi, naturalhistoria, matematik, fysik och kemi. Kombinationer med matematik som det ena huvudämnet ha visat sig vara fördelaktiga men självfallet fordras vid dessa studier vnrkliga anlag för abstrakt koncentrerat tänkande. Geografi-naturalhistoria är en vanlig och omtyckt, ehuru numera alltför anlitad kombination. För de blivande pedagogerna gäller ungefär samma utbildningstid som vid Hist.-fil. och naturligtvis samma auskulteringsår. Man har på senaste tider beräknat de svenska auskultanternas antal vid Normallyceum till c. 60 årligen, representeranter för alla ämnen inräknade.

Laboratorierna fyllas till trängsel av alla de många i vilkas studier kemi ingår och man får ofta vänta en tid för att bli antagen. Utom läkare och tandläkare som börja sina studier inom Mat.-nat. sektionen, arbeta här kemisterna med sitt tålmodsprövande och tidsödande göra; de hoppas efter fil. kand. examen få assistensplatser vid t. ex. statens eller privata företags laboratorier. Kemi kombineras fördelaktigt med mineralogi eller botanik. I denna yrkesbransch konkurrera dock kemistingeniörerna utbildade vid Tekniska Högskolan.

En kandidatexamen med höga vitsord i matematik kan leda t. ex. till tjänster vid försäkringsbolag och befattningar med beslätade företag.

Vid *Teologiska fakulteten* utbildas sig flickor till religionslärarinnor genom att efter c. 5 års ansträngande plugg avlägga teologisk dimissionsexamen, varefter ännu auskulteringsåret återstår. Vitsord i teologi kan numera också kombineras med ämnen inom filosofiska fakulteten. Så förekommer t. ex. kombinationerna religion-historia, religion-filosofi. För flickors vidkommande kan en teologisk examen t. v. knappast leda till annat än pedagogyrket.

Juridiska fakulteten är för närvarande talrikt besökt också av flickor, av vilka de flesta ha för avsikt att avlägga lägre rättsexamen, som beräknats ta ung. 2 1/2 år i anspråk. Denna examen kan bl. a. leda till lägre statstjänster vid olika ämbetsverk; en ganska sällan anlitad men god kombination är att komplettera avslutade studier vid Handelshögskolan (c. 2 1/2 år) med lägre rättsexamen. Utbildningstiden blir då rätt lång men goda tjänster med större framtidsmöjligheter på kontorsbanan kan därefter påräknas.

Större utsikter ha naturligtvis de jurister som absolvera högre rättsexamen, vilken torde ta 5—7 år. Årligen utdimitteras en stor mängd manliga jurister och om också dessa fortfarande ha försprång vid besättandet av tjänster vid kommunen eller inom statsförvaltningen ha flickorna dock numera möjlig-

het att konkurrera med dem när det gäller rättsväsendet eller advokatyrbet. Man skulle tycka att långvariga juridiska studier vore oförenliga med det kvinnliga psyket men erfarenheten har — åtminstone i några fall — jävat påståendet. Och man får väl hoppas att de kvinnliga juristernas verksamhetsfält så småningom skall vidgas.

Den Medicinska fakulteten sysselsätter ett synnerligen stort antal studerande vilket bl. a. — utom framtida konkurrens — har till följd att man kan få vänta länge på tillträde till de olika inrättningarna. Det är allt skäl att tänka sig många gånger för innan man beslutar sig för läkaryrket som fordrar alldeles särskilda personliga förutsättningar. Studierna äro synnerligen långa och krävande — 8 à 10 år — och medicinarnas studieskulder stiga ofta till 150—200,000 mk, ehuru det numera är vanligt att ta studierna i mera forcerad takt än tidigare. Medicinerna avlägga till först medikofiiexamen vid Mat.-nat. sektionen, varefter de fortsätta studierna för medicin kandidatexamen vid Medicinska fakulteten.

Först härefter vidtar många års tjänstgöring och praktisk undervisning vid olika kliniker, varefter licentiatexamen slutligen avlägges. Fördelaktigast med tanke på utkomstmöjligheter är det sannolikt att specialisera sig på något särskilt medicinskt gebit, men detta kan ske först efter det man utbildats till färdig läkare och ställer sig ganska dyrbart. Läkare med allmän privat praktik måste ha särskilda personliga kvalifikationer för att slå igenom då läkarkåren är för år tillväxer; utsikterna till anställning vid de stat-

liga, kommunala och privata inrättningarna förminsas i proportion därtill.

Odontologielicentiatexamen kan göras undan på 5 à 6 år, varvid de teoretiska förstudierna ta 3—3½ år i anspråk innan de egentliga tandläkarstudierna kunna begynna. Dessa ställa sig i proportion till studietidens längd mycket dyrbara, då det åligger varje student att själv anskaffa och underhålla dyra arbetsredskap. Redan laboratorieavgifterna äro på grund av det dyra arbetsmaterialet ganska höga och totalsumman av en odontogiestuderandes studieskulder skiljer sig knappast från de egentliga medicinernas. Tandläkarna ha emellertid möjlighet att tack vare sin kortare utbildningstid tidigare ställa upp praktik och ta upp konkurrensen med de år för år allt flere kollegerna.

Universitetets farmaceut- och provisorsexamen har i en tidigare artikel behandlats, likaså Universitetets gymnastikinerättning. I en följande artikel skall den Agrikultur-forstvetenskapliga fakulteten i sammanhang med den återstående högskoleutbildningen beröras. Vissa av de ovan omtalade studierna kunna även bedrivas vid Åbo Akademi som omfattar en humanistisk, en matematisk-naturvetenskaplig, en statsvetenskaplig, en kemisk-teknisk och en teologisk fakultet.

Finlands Studentkårerförbund har utgivit en Studentkalender som ger en utmärkt vägledning och orientering i de akademiska studierna och som varmt anbefalles alla nyblivna studenter.

[The following text is extremely faint and largely illegible. It appears to be a continuation of the article or a separate section, possibly discussing student organizations or the curriculum. It contains several lines of text that are difficult to transcribe accurately.]

[This section contains a faint illustration of a woman in a long, light-colored dress, possibly a student or a figure from a story mentioned in the text. The drawing is simple and sketchy, showing the woman's profile and her flowing dress. There is also some very faint text to the left of the illustration, which is illegible.]

Statstjänster

Trots relativt låga löner — särskilt i de lägre avlöningsklasserna och trots upprepade sänkningar, äro statstjänsterna allttjämt lika eftersökta som privata tjänster med högre löner. Ty statstjänsten är inte bara säker, den lämnar också sina utövare den på ålderdomen så efterlängtnade livstidspensionen. »Man vet vad man har, men aldrig vad man får», — men i statstjänsterna vet man både vad man har och får. Man riskerar inte att bli uppsagd, om man sköter sig, nämligen, och man behöver inte gå utan löneförhöjning hela sitt liv — den kommer med bestämda belopp på bestämda tider.

De olika *ministerierna* sysselsätta ett stort antal renskrivare, notarier, sekreterare m. fl. Av en renskrivareska fordras vanligen mellanskoleexamen, perfekt kunskap i båda inhemska språken, helst också i något eller några utländska språk, skicklighet i maskinskrivning, ofta också i stenografi, men då duger det inte alls med bara 60 ord i minuten, 90 är absolut minimum. Lönen är 16,800 eller 18,000: — i året. Av räknebiträden fordras kunskap i bokföring samt mellanskoleexamen. Lön som föregående.

För notarie- och registratorstjänster fordras lägre rättsexamen samt, naturligtvis, perfekt kunskap i svenska och finska. Årslönerna variera mellan 25,500: — och 33,000: —.

Teoretiskt äro de flesta tjänster inom ministerierna tillgängliga för kvinnor, men i praktiken innehåsa t. v. alla de högre tjänsterna av män. Endast ett, par, tre unga kvinnor med högre rättsexamen ha lyckats erövra s. k. föredragande-tjänster med en års-lön på c:a 57,000: —.

Vid 63 års ålder beviljas pension utgående med 60 % av grundlön, således ej utgående efter de ålderstillägg som beviljas 4 gånger med 4 års mellanrum och med 4 % av grundlön.

Förutom dessa tjänster kunna vi nämna inspektrisen för sjuksköterskeskolorna, för vilken post, om den blir ledig, det förutom sjuksköterskeutbildning fordras särskilda meriter s. s. studier utomlands o. dyl. Grundlön 39,000: —. Vid Medicinalstyrelsen arbeta också fyra medicinalråd, än så länge endast manliga, men det hind-

rar ju inte att en ledig plats sökes av en duktig kvinnlig läkare. Grundlön 69,000: —.

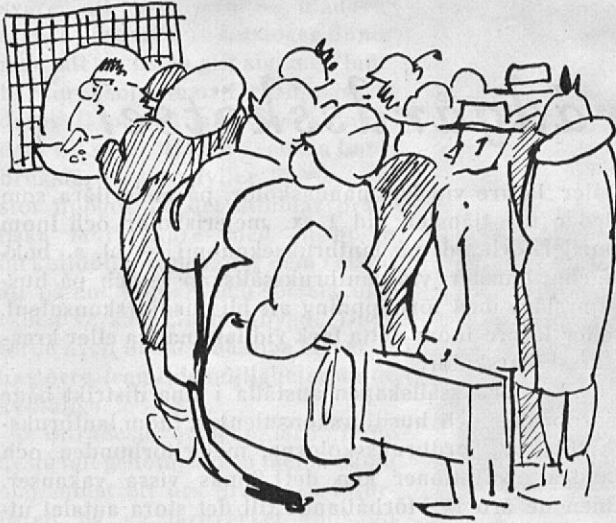
Postverket sysselsätter ju numera ett otal yngre och äldre kvinnor. I alla lägre befattningar äro kvinnorna i majoritet, medan de högre tjänsterna i allmänhet innehåsa av män. Söker man sig in vid posten, får man först börja som praktikant utan lön under ca ett år. Under somrarna kan man dock få vikariera med liten lön, kanske också om vintern, vid eventuella sjukdomsfall. Efter avslutad praktik får man deltaga i en av postverket anordnad 5-månaders kurs och erhåller under denna tid ett bidrag på ca 1,000: — i mån. För att bli antagen som praktikant fordras minst mellanskola — studenter och personer med akademisk examen måste alla genomgå den nämnda kursen, men högre bildning leder snabbare till bättre avlönade tjänster. Särskild vikt fästes vid vitsorden på skolbetyget. Efter avslutad praktik kurs — den försiggår i Helsingfors — avlägges fackexamen och därefter erhålla de godkända eleverna i mån av vakanser fasta tjänster. Det blir då till en början att arbeta som extra expeditjonsbiträde med en lön på 11,700—13,500: —, beroende på om man är på landsorten eller i någon större stad. Efter ca 10 års tjänstetid erhåller man ordinarie tjänst med lön på omkring 18,000: —, 22,000: — i året. I större städer äro lönerna alltid större än på landsorten. Löneförhöjningar och pensioner på ungefär samma sätt som vid ministerierna och övriga statstjänster. — För olika tjänster inom posten fordras olika kompetensvillkor. Sålunda fordras studentexamen för en del tjänster, medan lägre eller högre rättsexamen eller fil. kand. ex. höra till fordringarna för de flesta av de högre tjänsterna. Här, liksom i ett flertal andra statstjänster är kunskap i tyska, franska, engelska m. fl. språk till stor nytta.

Statsjärnvägarna använda ju även i stor utsträckning kvinnlig arbetskraft. Finnes praktikantplatser lediga vid trafik- eller maskinavdelningen, kungöres detta på våren i tidningarna — gäller det andra avdelningar får man själv höra efter hos byråchefen om det finns något lämpligt. Minimifordran är mellanskoleexamen, varje examen eller utbildning därutöver, särskilt juridisk examen, är ett plus som leder till bättre tjänster.

Lönegrupperna äro alltför vidlyftiga för att kunna behandlas här — de beräknas på samma sätt som övriga statstjänster med bestämda förhöjningar och pensioner.

Förutom dessa särskilda statstjänster finns det naturligtvis en hel mängd andra, men dessa fordra då samma specialutbildning som liknande tjänster på privata områden. Vi kunna nämna sjukskötersketjänster vid statens sjukhus, lärare vid statens lärdoms-, lantbruks- m. fl. skolor, samt en hel mängd småtjänster som inte fordra någon specialutbildning,

tjänster som man råkar få genom bekanta eller av en slump — om man sitter inne med litet språkkunskaper eller annan lämplig bildning.

Om vi fråse de tjänster som fordra en speciell yrkesutbildning, kunna vi fastslå att t. ex. en studentexamen är bättre än mellanskoleexamen, eller att en fil. kand.- eller fil. mag.-examen är mycket bra att ha. Perfekt kunskap i finska och svenska äro överallt nödvändiga, ju flera språk man kan därutöver, dess bättre. Handelshögskoleexamen kan också i enstaka fall vara till nytta. Men först och främst är lägre eller högre rättsexamen den kompetens som fordras oftast och därför lämna de största möjligheterna för de unga flickor som önska söka sig in t. ex. vid ministerierna. En renskrivarska utan lägre rättsexamen har ingen möjlighet att någonsin avancera, annat än till den högre avlöningsklassen, d. v. s. 18,000 i året eller 1,500 mark i månaden eller till bokförrerska om hon kan bokföring. Mindre kunde man ha, förstås, men nog är det tråkigt att stampa på samma ställe hela sitt liv. Låt oss därför gå in för den bättre utbildning, som lämnar möjligheter till avancemang. Vi är alltid bättre rustade på det sättet.

Jordbruk och Trädgårdsskötsel

Agronombanan, som på de senaste åren lockat en hel del kvinnliga studerande, ger åtminstone under nuvarande förhållanden inte alltför många chanser. Vad det praktiska utövandet av yrket beträffar, är det för det första knappast lönt för en flicka att ge sig in på det, såvida hon inte har en egen gård som predistinerat verksamhetsfält, för det andra ger lantbruket för närvarande endast en svag räntabilitet och för det tredje har en flicka här, liksom inom flera andra yrken som tidigare varit enbart manliga, endast begränsade möjligheter. Större utsikter erbjuda kanske andra fackområden.

Den som utbildar sig till agronom vid *Universitetets Agrikultur-Forstvetenskapliga fakultet* har att avlägga antingen agronomieexamen eller vinna agronomiekandidatgrad. Kompetensen är ungefär densamma i båda fallen, dock med den skillnaden att kandidatgraden vanligen tjänar som grundval för en fortsatt vetenskaplig utbildning och leder till mera vetenskapligt betonade tjänster, t.ex. vid statens försöksanstalter. Bäst är naturligtvis att ta båda examina, utbildningstiden blir inte så mycket längre men nyttan desto större — man har då kompetens för alla i yrket förekommande tjänster. Med en gedigen utbildning kan man erhålla anställning vid Lantbruksministeriet och Lantbruksstyrelsen.

En agronom kan under utbildningstiden specialisera sig på agrikulturkemi eller -fysik med framtida möjligheter t. ex. som laboratorieassistent, på jordbrukslära med utsikter att bli jordbrukskonsulent

eller lärare vid lantmannaskolor, på mejerilära som leder till tjänster vid t. ex. mejeriskolor och inom mejeriförbund, på lantbruksekonomi — bl. a. bokföringstjänster vid lantbrukssällskap — och på husdjurslära med förhoppning att bli husdjurskonsulent eller lärare inom detta fack vid lantmannas eller kreatursskötarskolor.

Lantbrukssällskapen anställa i sina distrikt både jordbruks- och husdjurskonsulenter; inom lantbruksklubbarna, jordbruksskolorna, mejeriförbunden och andra institutioner kan det finnas vissa vakanser, men de äro få i förhållande till det stora antalet utbildade agronomer som söka arbete och man kan knappast hoppas att nya tjänster inom närmaste framtid skola inrättas.

Under utbildningstiden fästes stor vikt vid praktiken på lantgårdar och det är allt skäl att ta denna grundligt, då de praktiska lärdomarna vanligen fastna bäst i minnet. Både agronomieexamen och kandidatgraden beräknas ta i anspråk ung. 5 år.

Flickor med intresse för lantbruk men utan möjligheter till akademiska studier ha i flera fall gått genom *Högre svenska Lantbruksläroverket i Åbo*. Kursen är numera tvåårig och leder åtminstone för männens vidkommande till en mångfald praktiska tjänster: de kunna sålunda bli förvaltare, lantbruksklubbedare, lantbruksinspektorer, olika slags konsulenter m. m. Flickorna ha i några fall blivit bokhållare på lantgårdar, fått anställning vid husmoderskolor, hjälpt till vid skötseln av gårdar; deras sysselsättningar äro

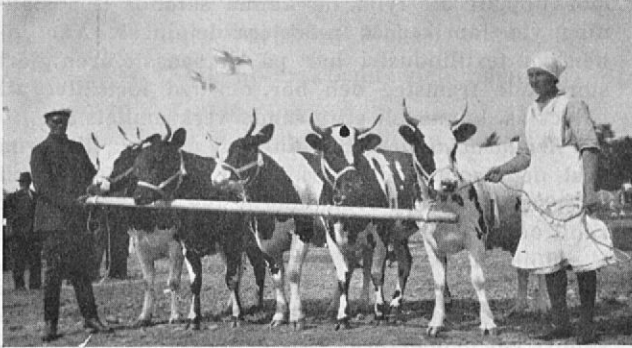

Rågen

skäres

svåra att precisera — bladdrar man i Läroverkets kataloger finner man att de flesta gift sig, med lantbrukare som man får hoppas, då deras lärotid åtminstone kommit dem till godo. Högre Svenska Lantbruksläroverket fyller förvisso en stor uppgift, då det utbildar praktiska lantbrukare med en högre fackbildning som sätter dem i stånd att på kommunala och sociala områden verka i sin hembygd. Dock torde även här de manliga eleverna hastörre framtidsmöjligheter än de kvinnliga.

Inträdesfordringar äro i de flesta fall genomgången mellanskola och minst ett års praktiska förarbeten på av läroverket godkänd lägenhet. Terminsavgiften utgör under det första året 500 mk., under det andra 600 mk. I läroverkets kosthåll erhållakeleverna mat mot en låg avgift.

Höet bärgas

Thüringen. Praktiken och trädgårdsmästarutbildningen ta c. 4 år, därtill kommer 2 år i institutet. Tekniska högskolan i Aachen och Kunstgewerbe Schule i Düsseldorf ge direkt fortsättning på dessa kurser. Ingen billig eller kort lärotid som synes.

Trädgårdsmästare, även kvinnliga, ehuru i mindre utsträckning, ha vissa utsikter att anställas — utom kommunalt — vid förmögna egendomar; deras lön måste naturligtvis vara anspråkslösare än en trädgårdsarkitekts. En blivande trädgårdsmästare arbetar först som lärling 2—3 år vid många olika slags trädgårdsodlingar — systemet är ännu inte alldeles definitivt ordnat — och genomgår sedan en trädgårdsskola. Finska trädgårdsskolor finnas flera; på svenskt håll ha vi endast haft Billnäs trädgårdsskola som instundande höst flyttas till Åbo, Kuppis.

Den högsta trädgårdsutbildningen i Finland ger Stjernerunds institut (Lepaan puutarhaopisto) där de svenska eleverna få avlägga proven på sitt eget språk, ehuru undervisningen går på finska. Kursen är tvåårig. Inträdesfordringar: genomgången mellanskola eller betyg från Stjernerunds trädgårdsskola. De utdimitterade eleverna från Stjernerunds institut ha själva tagit sig titeln *Trädgårdstekniker*.

Trädgårdslärarinnorna genomgå Högvalla tvååriga lärarinnekurs som förutsätter minst sex klassers skolorbildning och en viss förpraktik. Jag hänvisar här till yrkesartikeln i *Astra* n:o 8, årgång 1932, (»Hur skall den husliga flickan slå mynt av sina anlag») där såväl en närmare utläggning av kursen som ekonomiska uppgifter finnas.

Som trädgårdsinstruktörer och konsulenter anställas både trädgårdsmästare och trädgårdslärarinnor. Martha, lantbrukssällskapen och Mannerheims barnskyddsförbund rekrytera lärarinnor som instruktörer i lantbrukshushållning (trädgårds-, smådjurs- och hönskötsel) för ungdomsklubbar på landet.

Ovanstående utbildnings- och inkomstmöjligheter inom dessa branscher göra ingalunda anspråk på att vara slutgiltiga: utvecklingen framskrider alltjämt och förhållandena förändras. Även löneförhållandena variera och kunna därför ej närmare preciseras.

Platsförmedling ombesörjer efter studietidens slut. Finska Hushållningssällskapets sekreterare.

Intresse för trädgårdsskötsel,

för vackra blommor, för allt som lever och växer har fört många in på en bana som, åtminstone vad den högsta utbildningen beträffar, knappast ger inkomster som motsvara lärotidens kostnader. Ett fattigt land som inte har råd att lägga ner pengar på konst och kultur, bereder föga möjligheter för trädgårdskonstens uppsving. Ju högre utvecklad stadsplanekonsten och byggnadskonsten är, dess större rum bereder man för trädgårdskonsten som ju representerar en viss grad av »lyx». Konjunkturerna voro för några år sedan bättre även för utövarna av denna konst. Staten och staden sparar nu och de stora egendomarna ha sällan råd att anställa verkliga trädgårdsarkitekter.

Trädgårdsarkitekternas utbildning ställer sig särskilt dyrbar då den måste ske utomlands — vi äger ingen anstalt för sådant ändamål. Våra arkitekter ha vanligen studerat i tyska trädgårdsinstitut: t. ex. i Pillnitz i Sachsen, Prosgau i Schlesien eller Köstritz i

Astras yrkesartikel N:o 15

Vilka möjligheter bereder Tekniska Högskolan för flickor?

När man bläddrar i Teknologföreningens kataloger för att bland de långa spalterna av mansnamn leta rätt på de fåtaliga flickorna, framgår det tydligt att de med ganska sällsynta undantag ägnat sig åt arkitekturen, inom vilken kvinnliga yrkesutövare i viss mån vunnit fotfäste.

Kvinnliga arkitekter ha förvisso en stor uppgift att fylla, kanske speciellt då det gäller inredningsfrågor, då de med sin stora intuition för trevnad och med sin förståelse för husmödrars synpunkter kunna skapa verkliga hem. Det vore önskvärt att detta faktum i en framtid bleve mera beaktat. Det är särskilt som inredningsarkitekt en kvinna kan göra sin personlighet gällande och skapa sin egenart.

Ganska få äro tillsvidare de kvinnliga arkitekter som genom självständig verksamhet skapat sig ett namn; många arbeta däremot som biträdande arkitekter på privata byråer eller vid statliga och kommunala inrättningar: t. ex. Överstyrelsen för allmänna byggnader, Länebyggnadskontor, Stadens Byggnadskontor. I de flesta fall ha de fått nöja sig med anställningar som s. k. ritarkitekter med en varierande, ganska låg lön. Biträdande kvinnliga arkitekter i stadens tjänst har i undantagsfall kommit upp till c. 4,500 i månaden.

Arkitekturuppdragens högkonjunktur är emellertid förbi, marknaden är flau, många arkitekter söka förgäves arbete, inga pengar finns det att bygga med och ingen vet hur länge detta tillstånd kan räcka. Utsikterna äro inte stora just nu, men ungdomar vilkas lust och anlag predestinera dem för detta intressanta verksamhetsfält och vilkas ekonomiska förhållanden tillåta en gedigen utbildning, få inte låta avskräcka sig av en måhända tillfällig lågkonjunktur. Vi leva dessutom i en arkitektoniskt livaktig tid, vars reformsträvanden borde vara särdeles tilltalande för unga idérika hjärnor.

Den omfattande arkitektexamen avlägges i tvenne delar. Därtill kommer praktik under minst 6 månader och diplomarbetet: ritningar till en medelstor byggnad med material- och arbetsbeskrivning, konstruktions- och kostnadsberäkningar. Tiden för arkitektutbildningen är officiellt beräknad till 4 1/2 år — diplomarbetet inbegripet — men räcker ofta längre.

Inom *Ingeniöravdelningen* kan man avlägga examen i två olika studieriktningar: väg- och vattenbyggnad eller lantbruksteknik. Inom dessa branscher ha flickor knappast alls förekommit och ha ej heller många möjligheter att göra sig gällande. Ha de lust för lantbruk böra de hellre utbilda sig till agronomer vid universitetet.

Teoretiskt ha flickorna naturligtvis rättigheter att avlägga examen inom vilken avdelning som helst.

Lantmäteriavdelningen har inte heller utövat någon lockelse på flickorna; yrket består ju också till

stor del av strapatsrikt utomhusarbete som en man bättre är ägnad för.

Inom *Maskiningeniöravdelningen* ha några flickor studerat. Här gäller det att välja mellan tre olika studieriktningar: maskinbyggnad, elektroteknik och fabriksindustri. De båda specifikt manliga förstnämnda områdena är knappast något för en flicka att fundera på — hon blir sannolikt i alla fall utslagen av sina manliga konkurrenter som tyvärr inom ett flertal andra branscher — men större utsikter har hon inom det tredje.

När det gäller fabriksindustri kan man specialisera sig genom att välja pappers- eller textiltkniska linjen.

Inom textilindustrin ha flickor med god smak en stor uppgift att fylla, de kunna sålunda få anställning vid fabrikenas mönsteravdelningar. Vår inhemska textilindustri har på de senaste åren gjort storartade framsteg och bör, om den fortsätter att utvecklas, kunna bli ett givande verksamhetsfält.

Kemiavdelningen. Här finna vi de flesta flickorna näst dem som studera arkitektur. Ingeniörsexamen avlägges vid denna avdelning på två linjer: organisk kemi och oorganisk kemi.

Möjligheterna till specialintressen äro många, utbildad vid den förra linjen och särskilt inkommen i pappersteknologi kan man t. ex. få anställning som kemist vid pappersbruk. Detta dock endast ett exempel av många.

Kemistingeniörerna få i praktiken ungefär liknande anställningar som de universitetsgångna kemisterna: vid statens olika laboratorier och inrättningar, vid fabriker, vid olika privata företag; så har bl. a. några större firmor egna laboratorier. Laboranter bli i varje fall de flesta flickor med en lön på ungefär 2—3000, i vissa fall kunna extra skickliga nå högre. Även kemin har gått och går alltjämt framåt, krävande mera arbetskraft.

Ingeniörsexamen inom alla de nämnda avdelningarna tar officiellt 4 1/2 år, diplomarbetet inberäknat.

Även bland ingenjörerna råder arbetslöshet, vårt land med sina ganska begränsade möjligheter är ömtåligt för en överproduktion på detta område och tack vare den tillstramade ekonomiska situationen kan man knappast vänta någon större utveckling av industrin inom den närmaste framtiden. Ingenjörernas löner anses i allmänhet vara ganska låga om man frånser privatanställda i högre ställning.

För flickornas vidkommande bör ytterligare tas i betraktande att de oftast få nöja sig med underordnade tjänster. För många flickor känns detta dock icke som någon saknad eller orättvisa — man överlåter gärna ansvarsbördan på sin förman. Detta lilla drag ha arbetsgivare på en massa olika områden kommit underfund med och benyttat sig av.

I N N E H Å L L S F Ö R T E C K N I N G :

	sid.
Våra flickors yrkesval	2
1. Kontorsbanan	5
2. Var skall den husliga flickan slå mynt av sina anlag	6
3. Sång och pianolärarinnor. Rytmask gymnastik	8
4. Flickan med de artistiska anlagen	10
5. Apoteks- och kemistbanan	12
6. Kamning och skönhetsvård	13
7. Den barnkära flickan	14
8. Sjuksköterskornas och barnmorskornas utbildning	16
9. Sociala yrken	18
10. Bibliotekstjänster	19
11. Sy och sömma	20
12. De akademiska studierna	23
13. Statsjänster	26
14. Jordbruk och trädgårdsskötsel	28
15. Vilka möjligheter bereder Tekniska Högskolan för flickor?.	30

